

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ

(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота(проект)

магістр

(рівень вищої освіти)

**НА ТЕМУ: «УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В
ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ»**

**Виконав: студент другого курсу, групи 8.0739-пм-з
Чернов Вадим Ігорович**

(ПІБ)

(підпис)

Спеціальності: 073 Менеджмент

(шифр і назва)

**освітньо-професійна програма:
Промисловий менеджмент**

(шифр і назва)

Керівник к.ю.н., доц. Н.П.Капітаненко

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

**Запоріжжя
2020**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інженерний навчально-науковий інститут

Кафедра менеджменту організацій та управління проектами

Рівень вищої освіти магістр _____

Спеціальність 073 Менеджмент _____
(код та назва)

Спеціалізація _____
(код та назва)

Освітня програма Промисловий менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.філос.н.,

проф.Воронкова В.Г. _____

«25» листопада 2020 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ) СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Чернова Вадима Ігоровича

1. Тема роботи (проєкту) «УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ» керівник роботи Капітаненко Н.П., к.ю.н, доцент, затверджена наказом ЗНУ від «25» 05.2020 року № 595-С

2. Строк подання студентом роботи 01 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-законодавчі акти, навчально-методичні посібники, монографії, періодичні видання, електронні ресурси.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки: вивчити методологію удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві; проаналізувати понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві; вивчити зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві; розглянути організаційно-управлінську структуру удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві (на прикладі ТОВ «Градоліт»); проаналізувати систему управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства; провести SWOT-аналіз удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві; запропонувати напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві; здійснити обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства; розробити практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

5. Перелік графічного матеріалу: Схема логіки еволюції інфраструктури; Класифікація організації виробничої інфраструктури підприємства; Місцезаходження ТОВ «Градоліт»; Організаційно-управлінська структура ТОВ «Градоліт»; Основні елементи інформаційної інфраструктури ТОВ «Градоліт»; Загальна структура стратегічного плану підприємства; Матриця SWOT- аналізу ТОВ «Градоліт»; Загальна схема розвитку інформаційної інфраструктури підприємства; Місце інформаційного та програмного продукту в системі інформаційного кругообігу; Сукупність процесів обробки інформації.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи магістра:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання видав
Розділ 1.	Воронкова В.Г., д. ф..н., проф., зав. кафедри МОУП	25.05.20	
Розділ 2.	Капітаненко Н.П., к.ю.н., доцент кафедри МОУП	15.07.20	
Розділ 3.	Капітаненко Н.П., к.ю.н., доцент кафедри МОУП	15.10.20	
Нормоконт роль	Венгер О.М., к.п.н., доцент кафедри МОУП		

7. Дата видачі завдання 25 травня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Срок виконання етапів кваліфікаційної роботи магістра	Примітка
1	вивчити методологію удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	25.05.20	виконано
2	проаналізувати понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	15.06.20	виконано
3	вивчити зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	15.07.20	виконано
4	розглянути організаційно-управлінську структуру удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві (на прикладі ТОВ «Градоліт»)	15.08.20	виконано
5	провести аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства	15.09.20	виконано
6	провести SWOT-аналіз удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	01.10.20	виконано
7	запропонувати напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	15.10.20	виконано
8	здійснити обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства	01.11.20	виконано
9	розробити практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	25.11.20	виконано

Студень

_____ (підпис)

В.І.Чернов
(прізвище та ініціали)

Керівник робіт (проекту)

_____ (підпис)

к.ю.н., доц. Н.П.Капітаненко
(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ (підпис)

О.М.Венгер
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Чернов В.І. Удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Кваліфікаційна робота магістра для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 073 «Менеджмент», науковий керівник Н.П.Капітаненко Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету.

Кафедра менеджменту організацій та управління проектами, 2020.

В кваліфікаційній роботі магістра розглянуто особливості удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. Значна увага приділяється напрямам удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. Розроблено напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, надано практичні рекомендації, за допомогою яких можливо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Ключові слова: ПІДПРИЄМСТВО, ІНФРАСТРУКТУРА, ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО, ВИРОБНИЧА ІНФРАСТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА, СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВА

ANNOTATION

Chernov V. Improving of the Infrastructure of the Enterprise in the Information Society

Qualifying work of the master for obtaining the degree of higher education of the master on a specialty 073 «Management», the scientific adviser N. Kapitanenko Engineering educational and scientific institute of the Zaporozhye national university.

Department of Organizational Management and Project Management, 2020.

In the qualification work of the master the peculiarities of improving the infrastructure of the enterprise in the information society are considered. Much attention is paid to improving the infrastructure of the enterprise in the information society. The directions of improvement of the infrastructure of the enterprise in the information society are developed, the practical recommendations by means of which improvement of the infrastructure of the enterprise in the information society is possible are given.

Key words: ENTERPRISE, INFRASTRUCTURE, INFORMATION SOCIETY, PRODUCTION INFRASTRUCTURE OF THE ENTERPRISE, SOCIAL INFRASTRUCTURE OF THE ENTERPRISE

АНОТАЦИЯ

Чернов В.И. Усовершенствование инфраструктуры предприятия в информационном обществе.

Квалификационная работа магистра для получения степени высшего образования магистра по специальности 073 «Менеджмент», научный руководитель Н.П.Капитаненко Инженерный учебно-научный институт Запорожского национального университета.

Кафедра менеджмента организаций и управления проектами, 2020.

В квалификационной работе магистра рассмотрены особенности совершенствования инфраструктуры предприятия в информационном обществе. Значительное внимание уделяется направлениям совершенствования инфраструктуры предприятия в информационном обществе. Разработаны направления совершенствования инфраструктуры предприятия в информационном обществе, даны практические рекомендации, с помощью которых возможно усовершенствование инфраструктуры предприятия в информационном обществе.

Ключевые слова: ПРЕДПРИЯТИЕ, ИНФРАСТРУКТУРА, ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЩЕСТВО, ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ПРЕДПРИЯТИЯ, СОЦИАЛЬНАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ПРЕДПРИЯТИЯ

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИМІРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	14
1.1 Методологія аналізу удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	14
1.2 Понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	23
1.3 Зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	36
Висновки до першого розділу	42
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ВИМІРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ГРАДОЛІТ»)	45
2.1 Організаційно-управлінська структура ТОВ «Градоліт»	45
2.2 Аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства	54
2.3 SWOT-аналіз удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	63
Висновки до другого розділу	71
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ТОВ «ГРАДОЛІТ» В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	73
3.1 Напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	73
3.2 Обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної	

інфраструктури підприємства	
3.3 Практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві	89
Висновки до третього розділу	94
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	100
ДОДАТКИ	108

ВСТУП

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що забезпечення ефективної організації виробництва в інформаційному суспільстві можливе при дотриманні системного підходу до розгляду всіх процесів, які відбуваються на підприємстві. При цьому необхідно акцентувати увагу на вдосконаленні процесу виробництва шляхом розвитку всієї інфраструктури підприємства, ефективним використанням капіталу як фінансового так і позичкового для розширення інфраструктури, можливості розвитку виробництва, всіх сфер діяльності навколо підприємства, які будуть сприяти ефективній та раціональній діяльності цього ж підприємства. Результативність господарської діяльності підприємства визначається рівнем організації не тільки основних виробничих процесів. За умов постійного вдосконалення технічної бази виробництва все більшого значення набувають проблеми раціональної організації допоміжних та обслуговуючих процесів, тобто розвитку інфраструктури підприємства.

Механізми удосконалення інфраструктури підприємства в умовах інформаційного суспільства являють собою комплекс антикризових і антициклічних заходів керівництва підприємства, спрямованих на пом'якшення наслідків економічної кризи, подолання циклічного характеру розвитку економіки в цілому. Механізм удосконалення інфраструктури підприємства в умовах інформаційного суспільства направлений на узгодження функціонування і розвиток всіх ланок економічної і управлінської системи, що приводить у відповідність продуктивні сили і економічні відносини; являє собою сукупність конкретних форм господарювання, організаційно-інституціональних систем, методів та важелів регулювання економічними, виробничими та соціальними процесами. Отже, механізм удосконалення інфраструктури підприємства є сукупністю форм

організації та управління суспільними діями економічних і соціальних суб'єктів, спрямованих на реалізацію економічних і соціальних законів.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є формування цілісної концепції удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні дослідницькі завдання:

- вивчити методологію удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві;
- проаналізувати понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві;
- вивчити зарубіжний досвід інноваційної інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві;
- розглянути організаційно-управлінську структуру удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві (на прикладі ТОВ «Градоліт»);
- провести аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства;
- провести SWOT-аналіз удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві;
- запропонувати напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві;
- здійснити обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства;
- розробити практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Об'єктом дослідження є процеси, пов'язані з удосконаленням інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві на прикладі ТОВ «Градоліт».

Предметом дослідження є соціально-економічні закономірності удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Методологічними основами дослідження удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві є такі методи як: синергетичний, що використовується для аналізу удосконалення інфраструктури підприємства в умовах інформаційного суспільства; порівняльно-історичний, що дозволяє проаналізувати різні рівні управління і динаміку удосконалення інфраструктури підприємства в умовах інформаційного суспільства; феноменологічний, який дозволяє досягнути сутність та основні атрибутивні властивості удосконалення інфраструктури підприємства в умовах інформаційного суспільства; системно-структурний, діалектичний та загальнонаукові методи – аналогії, аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного.

Ступінь наукової розробки теми. Суттєвий внесок у розвиток теорії управління підприємствами та формування механізму їх господарювання здійснили такі вітчизняні вчені, як О. Амоша, Б. Андрушків, В. Базилевич, О. Галушко, В. Геець, С. Довбня, В. Євтушевський, М. Крупка, С. Мочерний, В. Пасічник, А. Пересада, А. Поддєрьогін, С. Покропивний, зарубіжні вчені І. Ансофф, Т. Бойделл, В. Горфінкель, М. Мескон, Б. Мільнер, Т. Пітерс, Р. Уотерман, Д. Хан, Дж. Харрінгтон, Ф. Хедоурі.

Також, необхідно відзначити вклад науковців, які займалися питаннями дослідження інфраструктури підприємства, таких як: Ю.Аніскін, В.Бакуменко, О.Бурбело, З.Варналій, Л.Вороніна, В.Карсекін, О.Мордвінова, А.Муравйов, В.Сівков, В.Олуйко, В.Рижих, Ю.Шарова. Проблемам підвищення ефективності виробничої інфраструктури в цілому та її підсистем зокрема присвятили свої дослідження такі вчені, як О.Бурбело, Б.Власов, А.Градов, В.Денисов, Т.АЄгорова, Е.М. Карлик, Б.Крижановській, М.Кунявській, В.Міцкевич, Ю.Перський, С.Полевой, Е.Сандомірський, В.Семенов, З.Хмельницька та ін.

Також, серед сучасних учених варто згадати А.Агаркова. Саме він уперше ввів у літературу поняття організаційно-економічної системи, що об'єднує конструкторсько-технологічну підготовку виробництва та його

інфраструктуру. Одним із методів управління інфраструктурою, що набув популярності останніми роками, є аутсорсингова діяльність. Класикою в розробці цього поняття варто назвати праці зарубіжних учених Ж. Бравара, Р. Моргана та Дж. Хейвуда. Вагомим внеском у вивчення проблеми застосування аутсорсингу на пострадянських підприємствах стали публікації російських дослідників Б. Анікіна, С. Календжяна, І. Рудої та ін. Проте дослідження цих авторів проводилися в той час, коли підприємства функціонували в умовах планової економіки, централізованої системи управління.

Теоретичне значення кваліфікаційної роботи магістра зумовлено актуальністю обраного об'єкта дослідження, складністю поставлених завдань і засобами їх досягнення, та полягає в тому, що робота сприяє подальшій розробці проблематики стосовно удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Практичне значення кваліфікаційної роботи магістра та сфера застосування полягає в систематизації та узагальненні рекомендацій для удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві.

Інформаційною базою дослідження слугували вітчизняні та закордонні публікації, відображені в них результати теоретичних і методичних розробок, законодавчі та нормативно-правові акти. У процесі роботи над кваліфікаційною роботою магістра використовувалися результати досліджень закордонних і вітчизняних спеціалістів з менеджменту та результати власних спостережень.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи обумовлена актуальністю обраного об'єкта, складністю поставлених завдань та засобам їх досягнення. Це дозволило отримати результати, що мають характер наукової новизни, а саме:

- сформульовано і теоретично обґрунтовано зміст категорії «інфраструктура підприємства», як сукупності допоміжних і обслуговуючих виробництв;

- використано функціональний підхід як метод наукового пізнання при аналізі виробничої інфраструктури підприємства;
- доведено, що управління інфраструктурою поряд з управлінням основним виробництвом має ключову роль у забезпеченні злагодженої та ефективної роботи підприємства;
- з'ясовано, що створенню ефективної системи менеджменту інфраструктури завжди перешкоджала низка об'єктивних чинників та інфраструктурних особливостей.

Апробація кваліфікаційної магістерської роботи.

1. Чернов В.І. Розвиток інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. *Матеріали XXIV науково-технічної конференції студентів, магістрантів, аспірантів, молодих вчених та викладачів*. ІННІ ЗНУ. – Запоріжжя: ЗНУ. - 2020 р.- С.302.

2. Чернов В.І. Удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. *Формування концепції цифровізації як чинник розвитку креативності особистості та її вплив на розвиток людського й соціального капіталу*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 26-27 листопада 2020 року / Ред.-упорядник: д.філософ..н., проф., В. Г. Воронкова. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. С.276-278.

Структура кваліфікаційної роботи магістра. Складність проблем, що підлягають дослідженню, їхня різноплановість зумовили загальну логіку і структуру роботи. Кваліфікаційна робота магістра загальним обсягом 111 сторінок, складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких поділяється на підрозділи, висновки, списку використаної літератури у кількості 78 найменувань.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИМІРИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ

1.1 Методологія аналізу удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

Розглядаючи методологію аналізу удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах, зазначимо, що складність, багатогранність і міждисциплінарний статус будь-якої наукової проблеми приводять до необхідності її вивчення у системі координат, що задається різними рівнями методології науки. Термін методологія трактується як система методів пізнання і практики, тобто система принципів, правил, прийомів, способів і засобів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності, а також вчення про цю систему. Методологія носить загальний характер, але все ж вона конкретизується стосовно до різних сфер практичної і теоретичної діяльності. Іншими словами, методологія виступає як загальна система пояснювальних принципів чи підходів до пізнання, що дозволяє визначити як при даному предметі і об'єкті проводити дослідження удосконалення інфраструктури підприємства [67, с. 61].

Методологія - це концептуальний виклад змісту, методів дослідження, мети, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси і явища. Методологія розглядається як система, що об'єднує відповідно до основних видів діяльності методологію пізнання, оцінки і практичної діяльності. Діяльність характеризується, принаймні, трьома різновидами: пізнавальною, практичною і оціночною, які взаємно доповнюють одна одну в реальному

житті [13, с. 61]. Методологія розглядається як багато поверхнева споруда, на верхніх поверхах якої розміщуються філософська методологія, далі - загальнонаукова методологія, а на найнижчих поверхах - методологія галузевих видів науки, а всі поверхи утворюють цілісний методологічний організм [20, с. 62]. Методологію інфраструктури слід розглядати як транскрипцію специфічної сфери діяльності щодо управління підприємством. Методологія інфраструктури - це вчення про структуру, логічну організацію, методи і засоби щодо виробничої діяльності підприємства. У такому розумінні методологія утворює необхідний компонент управлінської діяльності, оскільки остання стає предметом усвідомлення, навчання і раціоналізації.

Методологія у перекладі з грецької - це вчення про систему методів, теорія методів. Слово «методологія» складається зі слів «метод» і «логія». Останнє, перебуваючи в кінці складного слова, означає «вчення», тому в буквальному розумінні методологія - це вчення про метод. Базуючись на цих визначеннях, деякі автори вважають, що методологія є теорією методу теоретичного пізнання. «Методологія», у точному значенні цього слова, є вченням про методи, особливою наукою, завданням якої є розробка та удосконалення системи прийомів, способів наукового пізнання (з урахуванням семантичного значення такої її складової як «логос» - вчення, думка, поняття). Самі ж методи знаходяться поза методологією науки. «Необхідно чітко і послідовно розрізняти такі якісно різні компоненти науки, як метод і методологія» [67, с. 36]. Окремі науковці фактично ототожнюють методологію з методом науки. Методологія є системою особливих прийомів, принципів і способів вивчення загальних закономірностей виникнення, становлення та розвитку господарських явищ. Головною метою методології є вивчення засобів, методів і прийомів дослідження, за допомогою яких нове знання отримується в науці. Розвиток методології науки пов'язаний з розвитком методів наукового пізнання дійсності, загальними законами розвитку наукового знання, теорії і мови науки, перевіркою будь-якої теорії

практикою. Оскільки поняття методології мотивації праці дуже тісно пов'язано з поняттям її методу, то перш ніж дати власну оцінку наведеним вище науковим позиціям необхідно з'ясувати, що слід розуміти під методом наукового пізнання. У філософській літературі, як зазначає В.Воронкова, метод пізнання зазвичай визначається як шлях, спосіб, знаряддя, засіб пізнання [67, с. 61].

Одним із широко використовуваних методів наукового дослідження є аналіз. Термін аналіз походить від. грец. analysis, тоб то - певний ступінь в пізнанні, розкладання об'єкту, процесу на окремі елементи. Йдеться про перехід від опису об'єкту до виділення його структури, властивостей, стосунків між частинами. В результаті аналізу вивчають будову досліджуваного об'єкту, структуру процесу і взаємозв'язку, складну зводять до простого, класифікують структурні елементи. Мета аналізу - пізнання частин як елементів цілісного. За своєю природою аналіз суб'єктивний і нерозривно пов'язаний з синтезом - з'єднанням структурних елементів в єдине ціле. Аналіз і синтез - взаємозв'язані поняття, які складають основу пізнавальної діяльності. Аналіз завжди пов'язаний зі збором і емпіричним описом даних.

Аналіз стану і перспектив удосконалення інфраструктури підприємства дозволяє змоделювати виробничий процес у напрямі його оптимізації. У дослідженні особливостей управління використовують різні методи аналізу. До вивчення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві застосовують: філософський аналіз - уявне розкладання цілого на складові частини, використання логічних прийомів мислення, розумових операцій (абстракцій, узагальнення). Дійсність розглядається як процес, мінливість, перехід в протилежний стан; соціальний аналіз процесу удосконалення як процесу, що розвивається, дозволяє виділити різні етапи, умови і передумови розвитку підприємства.

Ще не менш важливим методом у вивченні кадрової політики є системний метод пізнання - найбільш ефективний науковий метод у сфері

суспільно-політичних і економічних стосунків. Саме системний метод дозволяє отримати об'єктивну інформацію про процеси які відбуваються [13, с. 76]. Методологія та специфіка системного підходу визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкту і механізмів, що забезпечують її, на виявлення багатобразних типів зв'язків складного об'єкту і зведення їх в єдину теоретичну картину. Принцип системності дозволяє отримати цілісну модель досліджуваного об'єкта в усій сукупності його прямих і зворотних та координаційних зв'язків, виокремити його основні системні ознаки - елементний склад, мету, зміст, функціонування та реалізацію.

В основу же системно-структурного підходу покладено концепцію людини як багаторівневої живої системи, і структурні елементи містять п'ять основних рівнів: структурний, функціональний, психічний, свідомий і поведінково-діяльнісний. Поведінка і діяльність людини при цьому розглядаються як результат взаємодії всіх зазначених рівнів системи, спрямованої на збереження її цілісності та життєвості. Оскільки людина є відкритою соціально-інтегрованою системою, її поведінку потрібно розглядати як таку, що визначається природно-соціальним середовищем, а також сутністю зв'язків, відносин та станів у системі «людина-середовище».

Порівняльно-історичні методи включають методи історичного опису, конкретного аналізу, порівняльний метод, методи періодизації: хронологічний, прогностичний, ретроспективний, проблемно-хронологічний. За допомогою названих методів вивчають явища і факти в тісному зв'язку з історією підприємства [20, с.42].

Наступний метод який широко використовується щодо дослідження це структурно-функціональний аналіз. В процесі аналізу встановлюються взаємозв'язки і взаємовідносини структурних елементів і підсистеми. Взаємозв'язки в структурній системі визначаються функціональними стосунками між складовими системи, а також між самою системою і її

оточенням. Функціональний аналіз є дослідженням моделі кадрових процесів і стосунків з метою оптимізації їх елементів і структури.

Щодо статистичного методу вивчення проблем, щодо формування інфраструктури підприємства то особливість цього методу полягає у вивченні статистичних даних. Цей метод заснований на статистичній обробці кількісного матеріалу, зібраного у результаті інших досліджень (спостережень, експериментів, моделювань), що дозволяє його всебічно проаналізувати та встановити певні закономірності. Ґрунтується даний метод на вивченні сукупності фактів, що стосуються діяльності підприємства. По мірі охоплення цей метод буває повним і частковим [67, с.87]. Процедура статистичного аналізу складається з ряду послідовних стадій:

- формулювання завдання;
- підбір і критична оцінка статистичних даних;
- констатація, оцінка і систематизація фактів;
- обробка статистичних матеріалів;
- характеристика особливостей і закономірностей кадрового процесу, формулювання виведень і пропозицій [67, с. 6].

Результати аналізу процесів які відбуваються на підприємстві за допомогою статистичних методів можуть бути використані при розробці концепції удосконалення інфраструктури підприємства. Отже, незалежно від конкретної мети, обраної методології і прийнятої методики дослідження кадрової структури або процесу складається програма дослідження, що включає: постановку мети аналізу, виклад робочої гіпотези, перелік використовуваних змінних, опис способу виміру кожною змінною, опис організації і проведення спостережень; порядок узагальнення результатів і обговорення отриманих даних.

Також, в системі управління підприємством використовується функціональний підхід, який базується на комплексному вивченні основних функцій управлінської системи, узгоджене використання яких сприяє досягненню тактичних і стратегічних цілей підприємства.

Одним із принципів сучасності, який дуже активно використовується сьогодні є синергетичний принцип, пов'язаний з новим концептуальним напрямом, що дістав визнання в 60 - 80-і роки ХХ століття. Синергетика - це галузь наукового знання, в якій сферою міждисциплінарних досліджень є загальні закономірності самоорганізації, становлення стійких структур у відкритих системах. Від класичної методології синергетика відрізняється тим, що в її основу покладено принципово інший світоглядний підхід - філософію нестабільності. Вперше цей термін увів в обіг для позначення нового міждисциплінарного напрямку дослідження професор Штутгартського університету Г.Хакен у 1972 році [20, с. 32]. Тож, синергетика передбачає фундаментальний перегляд ролі науки і зорієнтована на розуміння складних явища які відбуваються на підприємстві [13, с.159].

Відносно новим загальнонауковим методом є інформаційний підхід, суть якого полягає в тому, що при вивченні будь-якого об'єкта, процесу чи явища в природі чи суспільстві перш за все, виявляються найхарактерніші для нього інформаційні аспекти. В основі інформаційного підходу лежить принцип інформаційності, згідно з яким:

- інформація є універсальною, фундаментальною категорією;
- практично всі процеси та явища мають інформаційну основу;
- інформація є носієм смислу всіх процесів, що відбуваються в суспільстві;
- всі існуючі в природі та суспільстві взаємозв'язки мають інформаційний характер;

Всесвіт – це широкий інформаційний простір, в якому функціонують і взаємодіють інформаційні системи різного рівня [67, с.86].

Усвідомлення всеосяжності інформації в природі та суспільних явищах стало об'єктивним чинником виникнення нового фундаментального методу наукового пізнання - інформаційного підходу, який дає змогу дослідити об'єкти, процеси та явища з інформаційного погляду, виявити нові якості,

важливі для розуміння їх сутності та можливих напрямів розвитку на основі знання загальних властивостей та закономірностей інформаційних процесів.

Інформаційний підхід тісно пов'язаний із системним, що дає змогу уявити сучасний світ як складну глобальну багаторівневу інформаційну систему, яку утворюють три взаємопов'язані системи нижчого рівня: система «Природа», система «Людина» і система «Суспільство».

Кожна з цих підсистем є, по суті, інформаційною. Інформаційна система «Людина» посідає центральне місце в інформаційній моделі сучасного світу, оскільки саме через неї здійснюється взаємодія інформаційних систем «Природа» і «Суспільство». Це зумовлено двоїстою сутністю людини, яка одночасно є природним і соціальним організмом. Це створює методологічну базу для дослідження проблем людини і суспільства як цілісних багаторівневих, багатофункціональних інформаційних систем.

Теорія енерго-інформаційного обміну в системі ноосфери відкриває нові можливості для наукового пізнання, нову інформаційну картину світу, що якісно відрізняється від традиційної речово-енергетичної картини, яка до цього часу домінувала у фундаментальній науці. Особливо плідним інформаційний підхід виявляється при дослідженні сучасної людини і суспільства. Інформаційний підхід як фундаментальна методологія набуває все більшого поширення через об'єктивні чинники: «наскрізний» характер інформації, яка проникає практично в усі галузі та сфери людської діяльності і супроводжує їх, стає однією з найважливіших категорій соціального розвитку; зростання обсягів інформації, вирішення проблем її доступності та ефективного використання; інформатизацію суспільства; розвиток інформаційної техніки і технології; становлення інформаційного суспільства, основним інтелектуальним продуктом якого є документи, інформація, знання. Останній чинник став імпульсом для обґрунтування документної, інформаційної та когнітивної парадигм дослідження.

Отже, зазначимо, що вивчення методології удосконалення інфраструктури підприємства дає характеристику об'єкта, предмета аналізу,

завдань дослідження (або проблем), формує уявлення про послідовність руху дослідження в процесі вирішення завдань в контексті певного виду діяльності. Серед них можна відзначити, передусім, аналітичну діяльність, діагностику, прийняття управлінських рішень. Таким чином, методологія і методика наукового аналізу дослідження мають важливе практичне значення в створенні ефективної системи управління підприємством.

У методологічному плані важливо виявити методологічні установки, які суттєво впливають на всі складові методології удосконалення інфраструктури підприємства. Таким чином, наукове дослідження обраної теми полягає у тому, що удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві відбувається за допомогою різноманітних методів, що дозволяє розробити чітке організоване комплексне стратегічне планування та вдосконалити структуру управління підприємством для забезпечення розробки довгострокової стратегії розвитку. Зазначимо, що в сьогоденних умовах підприємство потребує вирішення таких проблем, як вибір найефективніших форм господарювання, здатних адаптуватися до ринкових умов сьогодення та здатних досягати конкурентних переваг. Зміни в економічній та політичній сферах, які відбуваються сьогодні в Україні передбачають вироблення стратегії розвитку підприємства згідно з сучасними ринковими умовами, докорінної зміни пропорцій відтворення, поступового входження країни до міжнародних господарських зв'язків [20, с. 54].

До основної діяльності удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах та стратегічним розвитком підприємства відносять аналіз проблеми, загальне й детальне проектування, виконання будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт, здачу проекту, його експлуатацію, необхідний ремонт, подальше обслуговування або демонтаж обладнання та ін. Діяльність по виконанню робіт, в свою чергу, може бути поділена на організаційну, правову, кадрову, фінансову, матеріально-технічну, комерційну й інформаційну. Чіткого й однозначного розподілу

перелічених робіт у логічній послідовності або у часі за можливою кількістю не існує [6, с. 76].

Стратегія удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах обирається на базі аналізу визначальних факторів, які описують стан даного підприємства враховуючи результати портфеля бізнесу, а також характер і сутність реалізованих стратегій. В умовах сьогодення, коли зовнішнє середовище постійно змінюється, не передбачуване і переважно не залежне від дій самого підприємства, ігнорування ним стратегічного контексту діяльності може спричинити критичні наслідки. На фактори стратегії підприємств найбільше впливають наступні чинники: попит і потреби споживачів, наявність в необхідній кількості ресурсів і спроможність підприємства нарощувати свій потенціал, можливість в короткий термін впровадження необхідних нововведень і інновацій різних типів, можливості використання власних і отримання позичених капіталовкладень, високий рівень впровадженої технології і можливостей її модифікації, сучасний кадровий потенціал підприємства, високий рівень застосування передових інформаційних технологій та ін.

Основною складової господарської діяльності будь – якого підприємства є його інфраструктура, а її розширення і удосконалення призводить до вдосконалення процесу виробництва, оптимізації використання власного чи позичкового капіталу, підвищенню продуктивності та рівня оплати праці, збільшення робочих місць, зменшення витрат на виробництво, приріст доходу. Результативність господарської діяльності, яка забезпечується оптимізацією кожної її складової, призводить до зростання економічних показників, а отже до підвищення життєвого рівня населення.

Таким чином, удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах як стратегії розвитку підприємства необхідно розробляти за певною методикою, яка забезпечуватиме контрольованість і керованість внутрішніх конкурентних чинників: ресурсних, інформаційних, маркетингових,

фінансових, організаційно-структурних, техніко-технологічних. Сукупність цих факторів - це складовий елемент внутрішніх функціональних сфер формування конкурентних переваг сучасного підприємства.

1.2 Понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

Вивчаючи понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, необхідно розглянути такі поняття як інфраструктура та інфраструктура підприємства. Зазначимо, що в науковій літературі є істотні розбіжності в трактуванні поняття інфраструктури, її складу та класифікації елементів які входять до неї. Хоча вітчизняними економістами розглянуті деякі, особливості функціонування інфраструктури в сучасних умовах, багато з них залишаються недостатньо дослідженими.

В працях Д.Кларка зазначається, що суспільні витрати на виробництво товарів є значно вищим, ніж витрати окремих капіталістів-виробників. Різницю між суспільними витратами та витратами окремих підприємців він називав «суспільним накладним капіталом» (в сучасному розумінні інфраструктури), а ефект від його привласнення – «зовнішньою економією» [11].

Причиною виокремлення інфраструктури як самостійної сфери економіки є суспільний поділ праці в результаті якого виділяються дві під системи - основне виробництво та допоміжне виробництво (інфраструктура) [18]. Логіка його еволюції з точки зору інфраструктури викладена на наступному рисунку (рис.1.1). Таким чином, що інфраструктура має подвійну природу: відображує певний процес праці та збільшує вартість шляхом інвестування в цю сферу [63].

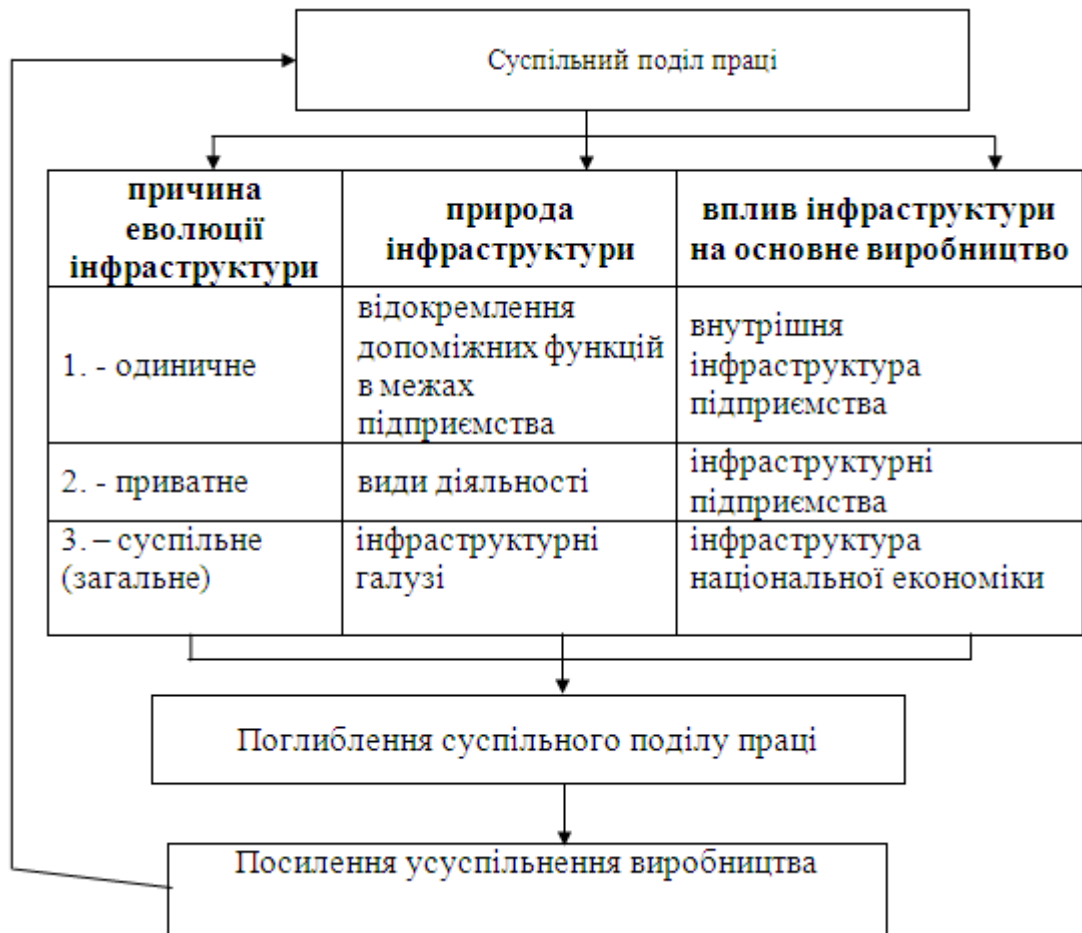

Рисунок 1.1. Схема логіки еволюції інфраструктури

Ряд дослідників вважають К.Маркса тим, хто започаткував поняття інфраструктури, коли він ввів поняття торговельного посередника як особи, що знижує витрати обігу і таким чином збільшує ефективність товарного виробництва [70, с.20]. В результаті функціонування інфраструктури зменшується час проведення операцій учасниками ринку, а також витрати, що пов'язані з ними, а відтак й витрати обігу, що в свою чергу призводить до вивільнення ресурсів учасників ринку для їх більш ефективної роботи. Ці постулати надалі визначили інфраструктуру як витрати, що пов'язані з проведенням трансакцій в межах загальних умов розвитку суспільного виробництва, що мають за мету створення передумов для розвитку приватного капіталу через вирішення організаційних проблем.

Термін інфраструктура (від лат *infra* - під, нижче та *structure* - будівля, розміщення) вперше було використано в працях західних економістів в 40-х

роках ХХ ст.. За твердженням П.Самуельсона першість впровадження в економічну науку терміну «інфраструктура» належить П.Розенштейн-Розану, який використав його у роботі «Місце та роль інфраструктури в розвиненому та суспільстві, що розвивається» [48]. Ним було дано пояснення необхідності виникнення інфраструктури як потреби у формуванні ефективного середовища взаємодії ринкових суб'єктів, що необхідно було для того аби приватна промислова база була здатною зробити перший ривок. В ті часи до інфраструктури включалися такі галузі як енергетика, транспорт та зв'язок, розвиток яких є передумовою більш швидкому відтворенню інвестицій.

Самуельсон відзначав, що держава свідомо йде на інвестиції в інфраструктуру оскільки збільшення суспільного капіталу створює переваги, від яких неможливо очікувати грошових прибутків для приватних інвесторів» оскільки масштаби деяких з них будуть надзвичайно великими для ринків приватного капіталу, а інші будуть окупатися протягом надзвичайно тривалого часу щоб зацікавити приватних інвесторів.

Інфраструктура через свою діяльність скорочує для учасників ринку час здійснення операцій та витрати, що пов'язані з цим (витрати обігу). Ця теза надалі визначила напрямок дослідження інфраструктури західними теоретиками (Р.Коузом, А.Янгсоном, Х.Зінгером, П.Розенштейн-Розаном, А.Пізенті) як концепцію витрат, що пов'язані з проведенням трансакцій в загальних рамках розвитку суспільного виробництва, що створюють умови для розвитку приватного капіталу [11, с.30].

Рускова та Мацкайлова називають такі принципові етапи розвитку інфраструктури [45, с.25]:

1. формування передумов виникнення сфери послуг на основі суспільного поділу праці;
2. зародження та становлення інфраструктури в ході посилення взаємозв'язків між елементами ринкового господарства, виникнення нових елементів;

3. розвиток інфраструктури як невід'ємної складової сучасної ринкової економіки.

Нажаль автори не наводять часові рамки названих етапів. Більш показовим в цьому плані є наступна таблиця, хоча знову без конкретних дат. Відсутність конкретних часових рамок можна пояснити відсутністю чітких дат та тим, що інфраструктура продовжує розвиватися.

Таблиця 1.1 - Види інфраструктури, що розвивалися в періоди формування та розвитку технологічних циклів

технологічний цикл	вид інфраструктури
Перший	водні шляхи, проїзні дороги
Другий	залізниця, світове судноплавство
Третій	електростанції, електророзподільчі мережі, телефон, телеграф, радіо
Четвертий	швидкісні автомобільні дороги, повітряне сполучення, аеропорти, транспортні засоби
п'ятий	засоби комунікації, комп'ютерні мережі, супутники, Інтернет

О.Уілямсон розділяє економічну теорію щодо інфраструктури на парадигми: технологічну та інституційну [40]. Технологічна (включаючи неокласичну теорію) розглядає об'єкт через призму виробничих функцій та взаємозв'язків, відтак інфраструктура - це сукупність організаційних, правових форм, що забезпечують рух цінностей. Функціонально інфраструктура здійснює правове, інформаційне забезпечення, систему освіти та наукове обслуговування. Інституціональна парадигма розглядає інфраструктуру як інститут, організацію чи «мережу контрактів». У цьому випадку інфраструктура виступає як сукупність інститутів, підприємств, що обслуговують ринок та виконують функції з забезпечення його стабільного функціонування [321, с. 23].

У другій половина ХХ ст. в дослідженнях науковців Заходу термін «інфраструктура» часто ототожнюється з «соціальним накладним капіталом», який розуміють як капітал загальногосподарського значення [17, с.31]. Відповідно до інфраструктури відносять не лише ті галузі, що становлять фундамент національної економіки, але й такі «невловимі»

компоненти, як рівень освіти та суспільної активності населення, кваліфікації праці в промисловості, досвід адміністративної роботи. Більшість іноземних авторів в поняття інфраструктури крім матеріальної частини включають «інституціональну» та «персональну» інфраструктури (адміністративні органи, грошово-кредитну та фінансову системи, науково-дослідні заклади, освіту, охорону здоров'я тощо) та, по суті, відносять до неї всю невиробничу сферу.

Подальша наукова думка 1960-70 років почала відрізняти інфраструктуру за її спрямуванням та ділила її на «виробничу інфраструктуру» та «соціальну інфраструктуру», які не відносяться до основного виробництва, а їх призначенням є обслуговування, вони носять зовнішній, допоміжний характер [8, с.32-33]. В ті часи теоретичний розвиток проблем інфраструктури серед іншого обумовлювався такими основними факторами як:

- 1) розробка стратегії економічного розвитку країн, що розвиваються;
- 2) посилення ролі держави в господарському механізмі капіталістичних країн.

Однією з рис інфраструктури називають те, що ці галузі вимагають суспільного регулювання, суспільного втручання [21, с.26]. Саме інфраструктура в умовах капіталізму посилює проблему централізованого управління економікою. Тому уряди багатьох країн, передусім США, почали активно інвестувати в інфраструктурні галузі, що отримало назву процесу сервізації економіки (від англ. service - послуги).

В закордонній економічній теорії інфраструктура досліджувалася також в контексті теорії економічного зростання. У. Ростоу, обґрунтовуючи необхідність інвестицій в інфраструктуру, доводив можливість отримання потрібного ефекту:

- 1) скорочення витрат обігу;
- 2) швидке зростання зовнішньої торгівлі та експортних галузей;

3) створення капіталів для розвитку промисловості. Саме тому інфраструктура виступає одним з інструментів державного регулювання, підтримки та захисту приватного підприємництва. В США частка коштів в загальному обсязі капіталовкладень в інфраструктуру складає близько 50% [1, с. 49].

У вітчизняній літературі, до якої умовно будемо відносити праці українських та російських вчених, також існують різні підходи та терміни - інфраструктура, інфраструктура ринку, ринкова інфраструктура (останні два виникли у зв'язку з необхідністю виокремлення за її цільовою спрямованістю, адже ще є соціальна інфраструктура). За словами І. Козельської у зв'язку з необхідністю переходу від адміністративно-командної до ринкової економіки з'явилася потреба в використанні нового терміну «ринкова інфраструктура», який об'єднав посередників товарного ринку, фінансового ринку, ринку праці та визначило їх особливе місце на ринку [4].

Таким чином, зазначимо, що термін «інфраструктура» походить від латинського «*infra*» - «нижче, під» + «*structura*» - «будова, розташування», спочатку використовувався у військовому лексиконі та означав комплекс тилових (допоміжних) споруд, які забезпечують дії збройних сил (склади боєприпасів та інших військових матеріалів, ракетні бази, полігони, майданчики для запуску ракет, військові аеродроми та ін.). В економічній літературі цей термін з'явився в працях зарубіжних вчених наприкінці 1940-х років, характеризуючи комплекс галузей, що обслуговують промисловість та сільське господарство (будівництво шосейних доріг, каналів, портів, мостів, аеродромів, складів, енергетичне господарство, залізничний транспорт, зв'язок, водопостачання і каналізація, загальна та професійна освіта, витрати на науку, охорона здоров'я тощо). З розвитком суспільного поділу праці та посиленням ролі обслуговуючих ланок у 1950-ті роки були опубліковані матеріали Р. Нурксе, П. Розенштейна-Родана, А. Хіршмана, А. Янгсона та ін., де збереглося розуміння інфраструктури як допоміжного утворення, а також

робилася спроба обґрунтувати її значення для ефективного функціонування виробництва. Іншими словами, інфраструктура - це своєрідний «тил виробництва», без якого неможлива його нормальна робота. Під інфраструктурою підприємства розуміють комплекс цехів, господарств і служб підприємства, які забезпечують необхідні умови для функціонування підприємства в цілому [1, с. 57].

Тож, розглянемо поняття «інфраструктура підприємства» з позицій комплексного підходу. Відповідно, інфраструктура підприємства є комплексом взаємопов'язаних видів економічної діяльності, що безпосередньо не беруть участь у створенні товарів у їх натурально-матеріальній чи вартісній формі, проте забезпечують основний виробничий процес інформацією, інструментами та оснащенням, паливом і енергією, сировиною і матеріалами, підтримуючи технологічне устаткування в працездатному стані, здійснюючи внутрішню і зовнішню логістику, а також сприяючи професійному та соціальному розвитку персоналу підприємства [10, с. 15]. У деяких випадках, до складу інфраструктурного комплексу також включають конструкторсько-технологічну підготовку виробництва, випробувальні цехи та інші підрозділи по обслуговуванню основного виробництва [10, с.19]. Так, функціональна структура інфраструктурного комплексу буде мати наступний вигляд (див.Додаток А).

Таким чином, інфраструктура підприємства є комплексом взаємопов'язаних видів економічної діяльності, що безпосередньо не беруть участі у створенні товарів, у їх натурально-матеріальній чи вартісній формі, проте забезпечують основний виробничий процес інформацією, інструментами та оснащенням, паливом і енергією, сировиною й матеріалами, підтримуючи технологічне устаткування в працездатному стані, здійснюючи внутрішню та зовнішню логістику, а також сприяючи професійному та соціальному розвитку персоналу підприємства [14]. У деяких випадках, до складу інфраструктурного комплексу також включають

конструкторсько-технологічну підготовку виробництва, випробувальні цехи та інші підрозділи з обслуговування основного виробництва.

При цьому розрізняють виробничу та соціальну інфраструктури. У деяких випадках, до складу інфраструктурного комплексу також включають конструкторсько-технологічну підготовку виробництва, випробувальні цехи та інші підрозділи по обслуговуванню основного виробництва [15, с.25].

Здебільшого науковці виділяють два основні види інфраструктури життєдіяльності суспільства: соціальну, що використовується соціумом (населенням, людьми, для задоволення власних потреб споживачів), виробничу - відповідно виробництвом. Але є інфраструктура, що задовольняє як потреби населення, так і виробничої сфери, тобто суспільства в цілому, тому її можна назвати універсальною. Крім того, у кожній галузі існує інфраструктура, притаманна лише цій галузі, застосовується тільки для здійснення конкретного виду діяльності, тобто має свою спеціалізацію, відповідно така інфраструктура - спеціалізована. Цю інфраструктуру ми виокремлюємо за галузевим принципом, хоча за своєю суттю окремі її складові можуть входити до складу або соціальної інфраструктури, або виробничої інфраструктури, або до їх об'єднаної групи - універсальної інфраструктури.

Щодо виробничої інфраструктури підприємства, то до неї належать підрозділи, які не беруть безпосередньої участі у створенні профільної продукції, але своєю діяльністю створюють умови, необхідні для роботи основних виробничих цехів. Соціальна інфраструктура забезпечує задоволення соціально-побутових і культурних потреб працівників підприємства. План соціального розвитку підприємства має передбачати заходи для посилення трудової та творчої активності, зокрема ті, що сприяють розвитку раціоналізаторства й науково-технічної творчості працівників. Головні аспекти плану соціального розвитку підприємства мають бути узгоджені з відповідними територіальними планами. Це зв'язано

з тим, що чимало соціальних проблем за своїм значенням і можливостями розв'язання виходять за межі окремого підприємства.

В цілому успішне господарювання в ринкових умовах неможливе без збалансованого розвитку як основного виробництва, так і виробничої та соціальної інфраструктур підприємства [14].

Зазначимо, що виробничу інфраструктуру підприємства та її функції пропонують поділяти на три блоки:

- інфраструктура ресурсного забезпечення, метою якої є задоволення потреб підприємства в необхідних інтелектуальних, матеріальних, фінансових, енергетичних ресурсах;

- інфраструктура обслуговування виробництва, метою якої є надання послуг із задоволення виробничих потреб підприємства у внутрішніх і зовнішніх перевезеннях, контроль якості та інформаційна підтримка;

- «критична інфраструктура», яка об'єднує види діяльності, що забезпечують специфічні, характерні для певної галузі економіки умови функціонування, процеси основного виробництва та реалізації продукції, а також підрозділи цього підприємства й самостійні підприємства, які їх здійснюють.

Будь-яка управлінська система становить «хребет» для структурних елементів організації та забезпечує повноцінну реалізацію поставлених перед ними завдань і функцій. Тому система управління інфраструктурою підприємства є своєю формою втілення управлінських взаємозв'язків, вона складається із сукупності управлінських органів, підрозділів і виконавців, які реалізують закріплені за ними функції й вирішують поставлені перед ними завдання; сукупності методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив; техніки та технології, що забезпечують організаційний процес. Так, сукупність підрозділів, що виконують інфраструктурні функції, входить до складу організаційної структури та може мати централізований або децентралізований характер.

Значну роль в ефективному функціонуванні виробничої інфраструктури підприємства відіграє її організація. Узагальнена класифікація видів організації підрозділів виробничої інфраструктури наведена на рисунку 1.2. Кожен із видів організації підрозділів виробничої інфраструктури підприємства має свої переваги та обмеження.

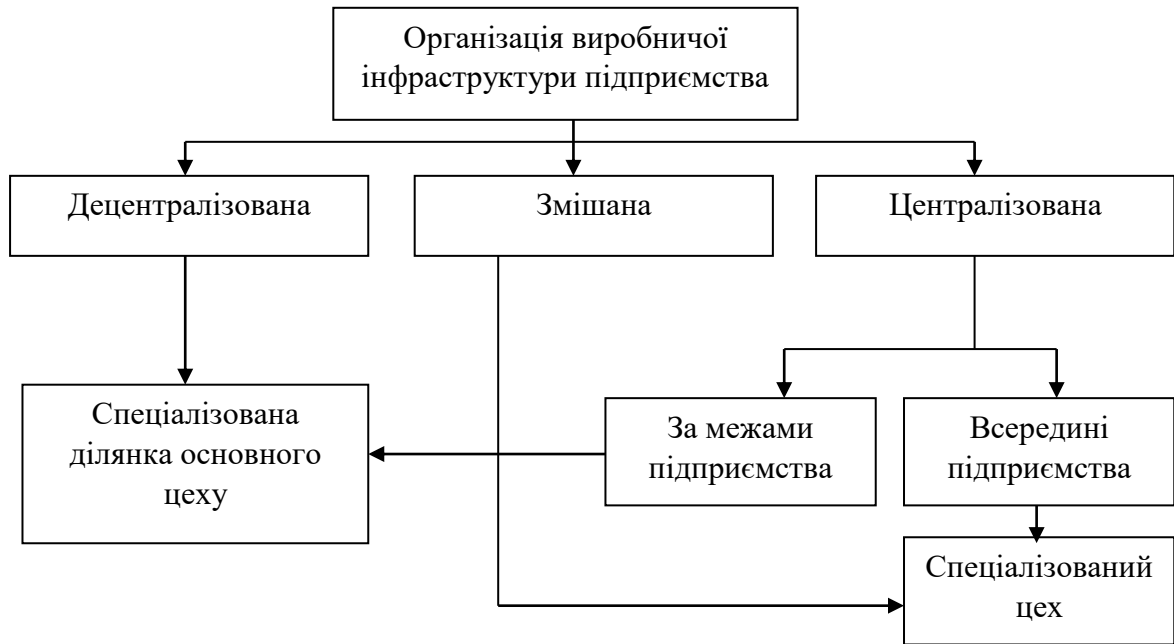

Рисунок 1.2. Класифікація організації виробничої інфраструктури підприємства

Ефективна організація діяльності підрозділів виробничої інфраструктури, яка відповідає певним критеріям, сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому. Досягнення стану ефективної організації потребує змін, які повинні бути доречними й мати свою послідовність.

У межах функціонального підходу підприємство можна розглядати як систему, для якої характерна наявність сукупності функцій та зв'язків між ними. Це дозволяє використовувати функціональний підхід при вивченні не тільки власне підприємства, а й його внутрішньої структури. Реалізація функції виробництва супроводжується одночасно реалізацією трьох основних загальних функцій – управління, обслуговування та функцій, що

забезпечують загальні умови процесу відтворення. Без їхньої реалізації функція виробництва стає просто неможливою та втрачає сенс [12, с. 86]. Отже, питання ефективної організації процесів обслуговування стають не менш важливими об'єктами наукового дослідження з використанням функціонального підходу.

Під функціональним підходом розуміють оцінювання системи з погляду оцінювання тієї функції, для якої вона призначена як елемент системи більш високого порядку [32]. У нашому випадку функціональний підхід, як метод наукового пізнання, використовується з метою виявлення найкращого способу виконання функцій, оскільки діяльність будь-якого підприємства, його внутрішні характеристики найповніше розкриваються у виконуваних ним функціях. Функціональний підхід неминучий в умовах єдності системи й середовища, що є безумовним при розгляді підприємства як відкритої системи.

Згідно з функціональним підходом, функцію потрібно розглядати як спеціалізований вид діяльності, представлений обсягом робіт певного виду, які виконуються для вирішення різноманітних завдань і досягнення цілей діяльності підприємства [42, с. 248]. Функція обслуговування реалізується структурою й пояснюється за допомогою структури підрозділів виробничої інфраструктури підприємства.

Вибір раціональної організації інфраструктури підприємства – це проблемна ситуація, яка потребує ухвалення обґрунтованого рішення. Успішність рішення можна оцінити за стадіями процесу ухвалення рішення: розроблення, ухвалення й реалізації. Ці проміжні етапи процесу ухвалення рішення дозволяють вибрати прийнятну альтернативу. При визначенні критеріїв ухвалення рішення стосовно вибору організації підрозділів виробничої інфраструктури необхідно враховувати не тільки алгоритм, який узагальнює відповідний досвід з питань організації й управління підрозділами виробничої інфраструктури підприємства, але й способи практичного втілення ухвалених рішень у життя.

Основою ухвалення рішення стосовно організації виробничої інфраструктури підприємства повинно стати визначення необхідності втручання в організацію обслуговування основного виробництва. Втручання повинно бути обґрунтованим, оскільки зайве втручання завдасть шкоди не тільки підрозділу виробничої інфраструктури підприємства, але й усьому виробництву в цілому. Отже, у процесі управління інфраструктурою слід в першу чергу керуватися такими загальними принципами, як:

- системність, коли внутрішня і зовнішня виробнича інфраструктура підприємства розглядається як щось цілісне, об'єднане спільною метою - найкращим чином задовольнити потреби основного виробництва в послугах виробничого характеру при найменших витратах на їх отримання;

- чіткість цільової орієнтації, коли безпосередня мета розвитку виробничої інфраструктури не суперечить, а підтримує досягнення загальної цільової установки підприємства;

- економічність, коли досягнення ефективності управлінських рішень щодо розвитку виробничої інфраструктури забезпечується визначенням порівняльної ефективності варіантів її розвитку і вибору найкращого з точки зору економічної доцільності;

- ситуативність, потребує розробки альтернативних варіантів розвитку виробничої інфраструктури, співвідношення обсягу послуг власної інфраструктури і послуг, одержуваних ззовні;

- наукова обґрунтованість, коли використовується достовірна інформація і перевірені практикою методи на основі безперервного збору, аналізу, переробки інформації з використанням новітньої комп'ютерної техніки та економіко-математичних методів [62].

Щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, то це відбувається за допомогою різноманітних методів, що дозволяє розробити чітке організоване комплексне стратегічне планування та вдосконалити структуру управління, для забезпечення розробки довгострокової стратегії розвитку для досягнення визначених цілей і

вироблення управлінських механізмів реалізації стратегії через систему планів [63]. Зазначимо, що в сьогоденних умовах підприємство потребує вирішення таких проблем, як вибір найефективніших форм господарювання, здатних адаптуватися до умов сьогодення та здатних досягати конкурентних переваг за рахунок реалізації найперспективніших проектів. Зміни в економічній та політичній сферах, які відбуваються сьогодні в Україні передбачають вироблення стратегії розвитку підприємства згідно з сучасними ринковими умовами, докорінної зміни пропорцій відтворення, поступового входження країни до міжнародних господарських зв'язків [62].

До основної діяльності удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах та стратегічним розвитком підприємства відносять аналіз проблеми, формування цілей, загальне й детальне проектування, виконання будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт та ін. Стратегія удосконалення інфраструктури підприємства в сучасних умовах обирається на базі аналізу визначальних факторів, які описують стан даного підприємства враховуючи результати портфеля бізнесу, а також характер і сутність реалізованих стратегій. В умовах сьогодення, коли зовнішнє середовище постійно змінюється, не передбачуване і переважно не залежне від дій самого підприємства, ігнорування ним стратегічного контексту діяльності може спричинити критичні наслідки [68].

Для удосконалення інфраструктури підприємства необхідно створити єдину комплексну систему з управління інфраструктурними функціями, яке завжди наштовхується на перепони з боку нестабільності, нерегулярності й різноманітності операцій та функцій, що їх виконують. Таким чином, зазначимо, що важливою передумовою зростання ефективності діяльності підприємств є достатній рівень розвитку мережі різноманітних інституцій ринкової та виробничо-господарської інфраструктури. Нині всі підприємницькі структури користуються послугами інноваційних фондів і комерційних банків, бірж (товарно-сировинних, фондових, праці) та інших інститутів ринкової інфраструктури. Безпосередній вплив на

результативність діяльності підприємств має належний розвиток виробничої інфраструктури (комунікацій, спеціалізованих інформаційних систем, транспорту, торгівлі тощо). Вирішальне значення для ефективного розвитку всіх структурних елементів економіки має наявність широкої мережі установ соціальної інфраструктури.

1.3 Зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

Вивчаючи зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві зазначимо, що у розвинутих країнах світу більше половини підприємств займаються впровадженням інновацій у підприємництво та виробництво. Дослідження розвитку світової економіки виявило, що саме інноваційна діяльність є рушійним важелем суспільного прогресу. Глобальні світові зрушення та віртуалізація економіки змінили сам зміст інновацій. До цих змін слід віднести:

- 1) прискорення обміну потоками знань і продаж знань;
- 2) глобалізація і «віртуалізація» ринків вимагає відкритих інновацій;
- 3) споживчий попит на інноваційні товари, обумовлений екстенсивним поширенням технологій, стає основним орієнтиром при виборі напрямів реалізації інноваційних стратегій компаній;
- 4) зростання попиту на інновації в умовах відкритості й віртуальності ринків прискорює процес формування глобальної інноваційної інфраструктури [70].

Активний розвиток інновацій можливий за умови удосконалення інфраструктури та міцної підтримки з боку держави. В Україні ж сформувалася і закріплювалася модель економіки, яка побудована переважно на низькотехнологічних умовах, яка зумовлювала конкурентні переваги на

світовому ринку тільки за рахунок дешевшої собівартості, а саме дешевої робочої сили. Така модель не потребує інновацій та не передбачає інвестицій у людський капітал. Важливу роль в цій ситуації займає низький розвиток інноваційної інфраструктури.

Кабінет міністрів України затвердив проект «Концепції Державної цільової економічної програми розвитку інноваційної інфраструктури». Мета цієї програми - створення умов для розвитку інноваційної інфраструктури, надання допомоги науковцям, інноваторам та підприємствам.

В документі коротко окреслено стан на сьогодні: які є проблеми, як їх планують вирішувати. В Україні вже є певні інноваційні структури: 12 технопарків, 28 бізнес-інкубаторів, 28 інноваційних центрів, а також діє Український інститут науково-технічної інформації та 9 регіональних центрів науки, інновацій та інформатизації.

Реалізація наукового потенціалу наразі не вражає, навіть найкращий з них «Київська політехніка», демонструють досить скромні результати. Основними причинами, які гальмують розвиток вітчизняної промисловості та виробництва, стають невисокий рівень конкурентоспроможності вітчизняних виробників, нерозвиненість та низька платоспроможність внутрішнього ринку, відтік інтелектуального капіталу, застаріла інфраструктура. Законодавство, що мало б регулювати цю ділянку, є недосконалим та залишається без уваги.

Для ефективної роботи системи інновацій треба привести до сучасного рівня її виробничо-технологічну базу й запровадити механізми стимулювання інновацій. Для цього слід внести в законодавство зміни, які мали б спростити та в нормувати створення різних видів інноваційних структур. Треба зробити доступними для таких структур кредити й фінансові ресурси. Розвинути технополіси й наукові містечка, створити механізми сертифікації та наукової експертизи. Серед завдань програми також названі вдосконалення інформаційної мережі, впровадження необхідних спеціальностей для підготовки фахівців з патентних та маркетингових

досліджень, технологічного та економічного аудиту тощо. Строк виконання призначений на 2017-2021 роки.

Аналіз сучасних моделей інноваційного розвитку, щодо удосконаленні інфраструктури підприємства, розвинутих країн показує, що вони загалом становлять інтеграцію таких технологій: інтелектуальної, що відповідає за розроблення планів, формулювання проблем і пошук найефективніших рішень (вона дедалі більше набуває характеру колективної розумової діяльності і знаходить нові інституціональні форми, виходячи за межі традиційних наукових установ та університетів); управлінської, що покликана забезпечити реалізацію поставлених цілей інноваційного розвитку з урахуванням реальних часових, фінансових, організаційних, людських та інших ресурсів; політичної, яка охоплює різні чинники загальнонаціонального та регіонального розвитку, узгодженість інтересів, цілей і пріоритетів різного рівня, формування консенсусу учасників, контролю за дотриманням «правил гри» [77].

Високого рейтингу інноваційності неможливо досягти без ефективного функціонування інноваційної інфраструктури. Враховуючи підписання безвізового режиму та посилення наряду України на інтеграцію до ЄС, доцільно проаналізувати досвід удосконалення та розвитку інноваційної інфраструктури у європейських країнах.

На рисунку А.1 (див.Додаток А) наведено значення індексу інноваційності країн Європи за 2017 р. За 2017 р. лідером серед країн Європи стала Швейцарія. Щорічно INSEAD співпрацює з ВОІВ та Корнельським університетом з метою створення індексу найбільш інноваційних націй на Землі. Індекс, який зараз є десятирічним, спрямований на оцінку інфраструктури, яка підтримує інновації в країні, незалежно від того, чи є вона сильною дослідницькою базою, доступними фінансами для початківців або освітою робочої сили.

Сьомий рік поспіль Швейцарія займає вершину, а Швеція та Нідерланди закривають трійку. Швейцарія займає своє місце на вершині

завдяки своїй високій продуктивності в цілому, але особливо в середовищі, яке надають компаніям, та їх здатності трансформувати ресурси в інновації.

Індекс розраховується шляхом перегляду інноваційного результату нації, включаючи патенти та розповсюдження знань, а також те, що країна вкладає в інноваційний процес, включаючи витрати на НДДКР, регуляторне середовище та сектор освіти.

Швейцарія є однією з найрозвиненіших країн світу в сфері інновацій та підприємницької активності. Високий рівень інвестицій створили в цій країні ефективну систему для освіти, досліджень та інновацій. Проаналізуємо інноваційну систему Швейцарії та виявимо основні принципи, завдяки яким країна займає 1 місце у рейтингу Global Innovation Index.

Швейцарія має всі характеристики, які необхідні для успішної інноваційної діяльності: Висококваліфікована робоча сила; Академічні установи; Цілком розвинута інфраструктура; Різноманітні можливості фінансування; Свобода творчого мислення; Високі витрати на НДДКР.

Швейцарія є однією з країн, що мають найбільші витрати НДДКР відносно їх валового внутрішнього продукту (ВВП). Приватний сектор покриває вартість на понад дві третини швейцарських витрат на НДДКР, що на сьогодні становить близько 3 відсотків ВВП або близько 16 мільярдів швейцарських франків. Державні видатки на науково-дослідні роботи спрямовані головним чином на підтримку фундаментальних досліджень.

Університети Швейцарського рівня (тобто 10 кантональних університетів та два федеральних технологічних інститутів Швейцарії: ETH Zurich та EPFL Lozanna) мають сильні позиції в міжнародних рейтингових списках. Швейцарія займає друге місце за витратами на душу населення на освіту в світі (14 900 дол. на рік). Загальна сума витрат на освіту становить 5,6% ВВП (2016 рік). З 50% викладачів університету та 25% студентів, які перебувають за кордоном, академічні установи демонструють високий рівень інтернаціоналізації.

Міжнародне науково-дослідне співробітництво також займає перші

позиції у Швейцарії. Швейцарія бере участь у численних міжнародних дослідницьких організаціях та дослідницьких програмах, таких як CERN, а також сприяє двосторонньому співробітництву в галузі досліджень з обраними пріоритетними країнами. Сім принципів успіху інноваційного розвитку Швейцарії:

Принцип 1: Посилення конкурентоспроможності;

Принцип 2: Сприяння математиці та науці;

Принцип 3: Сприяння подвійній системі освіти;

Принцип 4: Забезпечити фінансування досліджень;

Принцип 5: Підтримка відкритих ринків;

Принцип 6: Сприяння міжнародним мережам;

Принцип 7: Продовжувати політику створення свободи дій [76].

У Швейцарії було створено велику кількість програм, що надають підприємницьку підтримку та надають нові венчурні послуги, і більше 150 організацій підтримують ідеї та таланти підприємництва. Близько 120 з них надають нагороди за інноваційні бізнес-концепції та технологічні ідеї, в той час як інші установи надають відзнаки перспективним засновникам - наприклад, CTI, EPFL, Spin-Off Label, ETHZ Spin-Off Label, Top 100 Start-up або Venture Leaders.

Як Індустріальне агентство сприяння Конфедерації, Комісія з технологій та інновацій (CTI) надає підтримку проектам з досліджень та розробок, підприємництву та розвитку нових компаній. CTI допомагає оптимізувати передачу знань та технологій через використання національних тематичних мереж. Ініціатива швейцарського уряду є мережею з вузлами в найбільш інноваційних центрах у світі, які мають на меті зміцнити лідерство Швейцарії як місця розташування для науки, освіти та інновацій світового класу.

Також необхідно стисло розглянути інноваційну інфраструктуру країн із низьким рейтингом інноваційності, наприклад, Литви.

На сьогоднішній день головною метою удосконалення інноваційної

структури Литви є посилення наукової бази та розвиток інтегрованих знань, досліджень та бізнес- центрів міжнародного рівня з відповідним розповсюдженням мережі трансферу технологій та приєднання до міжнародних інноваційних мереж, що вказано у Литовській програмі інноваційного розвитку 2014-2020 років.

Стратегічна ціль Програми - підвищення конкурентоспроможності економіки Литви шляхом розробки ефективної інноваційної системи, що сприяє економічному розвитку. Стратегічну мету Програми визначили пріоритети та цілі, встановлені в Стратегії «Європа 2020». Одна з п'яти кількісних цілей, встановлених в стратегії «Європа 2020» на рівні ЄС- інвестиції (державних та приватних) у дослідження та розробки НДДКР - мають становити 3% ВВП. Ця мета в Стратегії «Європа 2020» пов'язана з необхідністю розвитку економіки, що базується на знаннях та інноваціях. Метою відповідно до Національної програми розвитку 2014-2020 років стане досягнення збільшення інвестицій в розвиток НДДКР в Литві до 1,9% ВВП та максимальний приріст інвестицій в науку та розвиток у приватний сектор до 2020 року. За даними статистики Литви, загальні витрати на НДДКР у 2012 році становили 0,9% ВВП, а середні витрати на НДДКР країн-членів ЄС становили 2,06% ВВП. У Литві витрати на НДДКР у державному секторі значно перевищують витрати на дослідження та розробки [78].

Узагальнюючи проаналізований досвід створення ефективної інноваційної інфраструктури у країнах світу, для української економіки можна запропонувати такі напрями удосконалення існуючої інфраструктури інновацій:

1. Встановлення ефективної загальної системи управління для наукових досліджень та інноваційних програм, охоплюючи всіх учасників цього процесу.
2. Надання більшої автономії державним НДІ.
3. Розвиток мережі трансферу технологій.
4. Розвиток інфраструктури бізнес-інновацій.

Також зазначимо, що комплексний аналіз і запозичення передового зарубіжного досвіду функціонування, соціально-економічних можливостей та розвитку інфраструктури підприємств дозволяє запобігати господарських помилок і вирішувати питання ефективного управління розвитком на основі сучасних ринкових механізмів.

Висновки до першого розділу

1. Розглянуто методологію удосконалення інфраструктури на підприємстві в інформаційному суспільстві та доведено, що методологія дослідження зводиться до сукупності засобів і прийомів наукового пізнання, до яких належать загальнонаукові методи так і спеціальні методи. Спочатку методологія розглядалася як предмет філософської рефлексії і виступала як система соціально апробованих принципів і правил пізнання об'єктивної реальності. Методологія хоча і має тісні зв'язки з теорією, але не є її тотожною. Якщо теорія є результат процесу пізнання, то методологія визначає способи досягнення і побудови цього знання. Методологія управління конфліктами включає сукупність методів, принципів, положень, які складають основу конфліктології; сукупність прийомів дослідження, які використовуються в даній науці.

2. Проаналізовано понятійно-категорійний апарат удосконалення інфраструктури підприємства зазначимо, що поняття «інфраструктура» найбільш часто застосовується в двох значеннях: інфраструктура виробнича та соціальна інфраструктура. У широкому розумінні виробнича інфраструктура - це комплекс одних галузей народного господарства, які обслуговують інші галузі народного господарства. У галузях виробничої інфраструктури безпосередньо не створюється ні сукупний суспільний продукт, ні національний дохід в єдності їх натурально-речової і вартісної форм, але без них процес суспільного виробництва неможливий. У виробничу інфраструктуру входять вантажний транспорт, який обслуговує сферу виробництва; зв'язок, що обслуговує виробництво; системи

матеріально-технічного постачання підприємств і т. п. Соціальна інфраструктура - це сукупність підрозділів підприємства, які забезпечують задоволення соціально-побутових та культурних потреб робітників підприємства. Соціальна інфраструктура, як правило, складається з підрозділів громадського харчування, охорони здоров'я, дитячих дошкільних закладів, закладів освіти, житлово-комунального господарства, організації відпочинку, заняття фізкультурою та спортом.

Удосконалення інфраструктури є різновидом інноваційної діяльності, тобто діяльності по усвідомленню необхідності і здійсненню всіх тих змін, які є новими для інфраструктурного комплексу підприємства. План раціоналізації виробничої інфраструктури слід оцінювати з позицій ефективності виробництва підприємства в цілому.

Механізм удосконалення інфраструктури підприємства базується на системному підході і потребує реалізації принципів:

1. Принцип адекватності проявляється в тому, що механізм удосконалення інфраструктури підприємства повинен мінятися відповідно до змін у виробничих умовах підприємства і зовнішньому економічному середовищі, його організаційної структури і т.п.

2. Принцип безперервності розвитку реалізується шляхом удосконалення методичної бази, змісту виконуваних робіт відповідно до складності виробництва, управління, проявом технологічних процесів, устаткування. Механізм удосконалення виробничої інфраструктури повинен розвиватися пропорційно розвитку виробництва і системи управління підприємством.

3. Принцип відповідності механізму удосконалення виробничої інфраструктури системі управління підприємством.

4. Економічність.

5. Принцип зворотного зв'язку. Його суть полягає в постійному контролі результатів управління виробничою інфраструктурою.

6. Принцип можливості моделювання реалізується шляхом управління виробничою інфраструктурою відповідно до певної моделі. Моделі мають логічні (семантичні) або формалізовані (математичні) залежності.

Організаційне забезпечення ефективного управління інфраструктурою підприємства повинне відповідати вимогам:

- обов'язкове використання на всіх рівнях керування;
- контроль всіх етапів управління інфраструктурою підприємства;
- організаційно-нормативною основою механізму удосконалення інфраструктури повинен бути бізнес-план підприємства;

- побудування механізму удосконалення виробничої інфраструктури з урахуванням чинних пропорцій у системі управління підприємством.

3. Вивчивши зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури на підприємстві в інформаційному суспільстві зазначимо, що просте копіювання зарубіжних моделей створення інфраструктури інновацій без урахування економічного контексту, в якому ті чи інші моделі функціонують і розвиваються, не є ефективним. Саме тому, напрямами подальших досліджень має бути вивчення інноваційного середовища України з метою адаптації до нього зарубіжного досвіду.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ВИМІРИ УДОСКОНАЛЕННЯ
ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ГРАДОЛІТ»)

2.1 Організаційно-управлінська структура ТОВ «Градоліт»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Градоліт», скорочене найменування ТОВ «Градоліт», було засновано 18 лютого 2016 року. Місце знаходження товариства: 69061 Україна, місто Запоріжжя, вулиця Парковий бульвар, будинок 1-Б (див.рис.2.1). Засновниками ТОВ «Градоліт» на 19.11.2020 рік є Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович та Глурджидзе Тамазі Олександрович. Основний вид діяльності ТОВ «Градоліт» - 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням (див таблиця.2.1) [47].

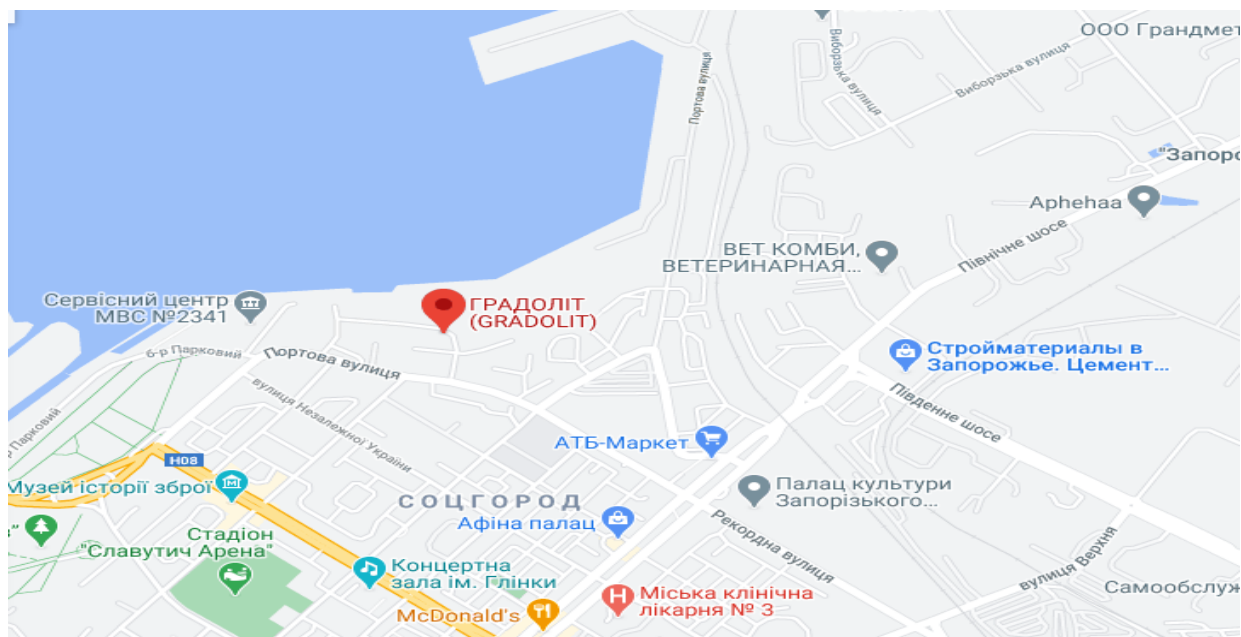

Рисунок 2.1. Місцезаходження ТОВ «Градоліт»

Таблиця 2.1 - Загальна характеристика ТОВ «Градоліт»

№п/п	Вихідні дані товариства	Характеристика
1	Повне найменування емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю «Градоліт» (з 18.02.2016)
2	Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
3	Вид діяльності	46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
4	Місце знаходження	69061 Україна, місто Запоріжжя, вулиця Парковий бульвар, будинок 1-Б
5	Контактні телефони	+380 61 2125393, м.т. 050 421 5580
6	Ідентифікаційний код юридичної особи	40284341
7	Електронна адреса	E-mail: gta@gradolit.com
8	Організаційна структура	Лінійно-функціональна
9	Засновники	Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович, Глурджидзе Тамазі Олександрович
10	Директор	Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович

Компанія ТОВ «Градоліт» займається виробництвом і дистрибуцією будівельних матеріалів і супутніх товарів. Постійно розширює круг постачальників будівельних матеріалів, удосконалює технології і використовує тільки сучасне обладнання, щоб виробляти виключно якісний продукт.

Засновники провели величезну роботу з організації виробництва, товарного бетону, фундаментних блоків, сухих будівельних сумішей, сипучих матеріалів. Сьогодні ТОВ «Градоліт» є найбільшим дистриб'ютором цементу ТМ Heidelbergcement, як тарованого так і навалного. У розпорядженні компанії власний автопарк спецтехніки.

Компанія пропонує високоякісну продукцію, згідно «ДСТУ Б.В.2.7-43-96», якість бетону досягається завдяки сучасному обладнанню та постійному контролю як закуповуваних складових матеріалів так і готової продукції з боку сертифікованої лабораторії. Застосування якісних добавок до бетону, європейського виробництва, дозволяє максимально знизити водо-цементне співвідношення, а також відпускати бетон і бетонні суміші при низьких температурах.

В даний момент ТОВ «Градоліт» випускає продукцію найвищої якості і всіх марок бетону: бетон М100, бетон М200, бетон М250, бетон М300, бетон М400, бетон М500 і інші. Це вигідно відрізняє компанію від інших виробників бетону. Власне виробництво може забезпечити будь-яку потребу замовника. На бетон є всі необхідні сертифікати які підтверджують якість продукції [47].

Успіх підприємства ТОВ «Градоліт» базується на постійній увазі керівництва до попиту на профільних ринках продукції. Постійно проводиться робота щодо підвищення якості продукції, що випускається, застосується тільки високоякісна сировина і матеріали, що дозволяють компанії мати стабільні технічні характеристики виробів. Проведення поточного контролю та періодичних вибіркового випробувань гарантують високу якість продукції.

Також, зазначимо, що овариство є юридичною особою та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства України, статуту та внутрішніх нормативних актів. Товариство створено без обмеження терміну своєї діяльності. Метою товариства є отримання прибутку. ТОВ «Градоліт» має самостійний баланс, рахунки в банках, включаючи відповідно до законодавства, печатку із своєю назвою, штампи. Також, товариство несе відповідальність за своїм зобов'язанням усім майном, яке належить йому на праві власності.

Учасниками товариства є особи, що мають частку у Статутному капіталі Товариства. За рішенням Зборів Учасників склад учасників може змінюватись. Товариство може мати одного, або декілька Учасників, якими можуть бути як фізичні так і юридичні особи. Максимальна кількість Учасників Товариства визначається законодавством. Вищим органом управління товариства є Збори Учасників Товариства. Рада директорів, генерального директора і ревізійна комісія обираються загальними Зборами Учасників Товариства.

Матеріально – фінансовою основою діяльності Товариства є Статутний фонд, який сформований власниками Товариства. Статутний фонд може поновлюватися за рахунок прибутку, а також за рахунок додаткових внесків. Рішення про регулювання Статутного фонду приймаються власниками. Майно Товариства складається з основних фондів та оборотних коштів. Майно Товариства належить їй на правах власності. Джерелом формування майна є:

- грошові і матеріальні внески власників товариства;
- доходи одержані від господарської діяльності;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення та дотації з бюджетів;
- безплатні та благодійні внески;
- інші джерела, не заборонені законодавством [47].

Товариство вільне у виборі предмета угод та контрактів, визначення зобов'язань, цін та тарифів. Товариство має право:

- укладати угоди (контракти), зокрема угоди купівлі – продажу, підряду, страхування майна, перевезень, зберігання, доручення, комісії тощо;
- не забувати майнових та особистих немайнових прав;
- нести обов'язки;
- виступати в суді, третейському суді позивачем чи відповідачем;
- продавати, передавати безкоштовно, обмінювати, використовувати та відчужувати юридичним і фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, якщо це не суперечить законодавству України і Статуту.

Статутний капітал товариства становить 20,000,000 гривень. Вклади Учасників до статутного капіталу у грошовому виразі та розмірі, складають:

Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович – 16000000 грн. (80%);

Глурджидзе Тамазі Олександрович - 4000000 грн. (20%).

Щодо організаційної структури управління, то зазначимо, що вона відображає внутрішню форму системи управління, тобто сукупність таких

елементів, як структурні виробничі підрозділи, розподілення між ними прав та відповідальності. В ній реалізуються різні вимоги до вдосконалення систем управління.

Структура управління ТОВ «Градоліт» і її управління не є чимось застиглим, вони постійно змінюються, удосконалюються відповідно до мінливого середовища. Керівництво ТОВ «Градоліт» використовує лінійно-функціональну структуру управління (див.рис.2.2), тому що ця структура є найпоширенішим видом структури бюрократичного типу, характеризується великим числом горизонтальних і вертикальних зв'язків і незначною участю низових ланок управління в прийнятті рішень. Лінійно-функціональна структура управління найбільш ефективна там, де апарат управління виконує рутинні, часто, які повторюються і рідко змінні завдання та функції (на невеликих підприємствах).

Очолює компанію – директор - Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович, якому підпорядковується два заступника, а саме:

- заступник директора з комерційних питань;
- заступник директора з питань адміністративної діяльності.
- директора з комерційних питань, здійснює керівництво фінансово

Заступник -господарською діяльністю товариства з питань матеріально-технічного забезпечення, заготівлі та зберігання сировини, збуту продукції на ринку та за договорами поставки, транспортного і адміністративно-господарського обслуговування, забезпечує ефективне та цільове використання матеріальних та фінансових ресурсів, зниження їх втрат, прискорення обороту обігових коштів.

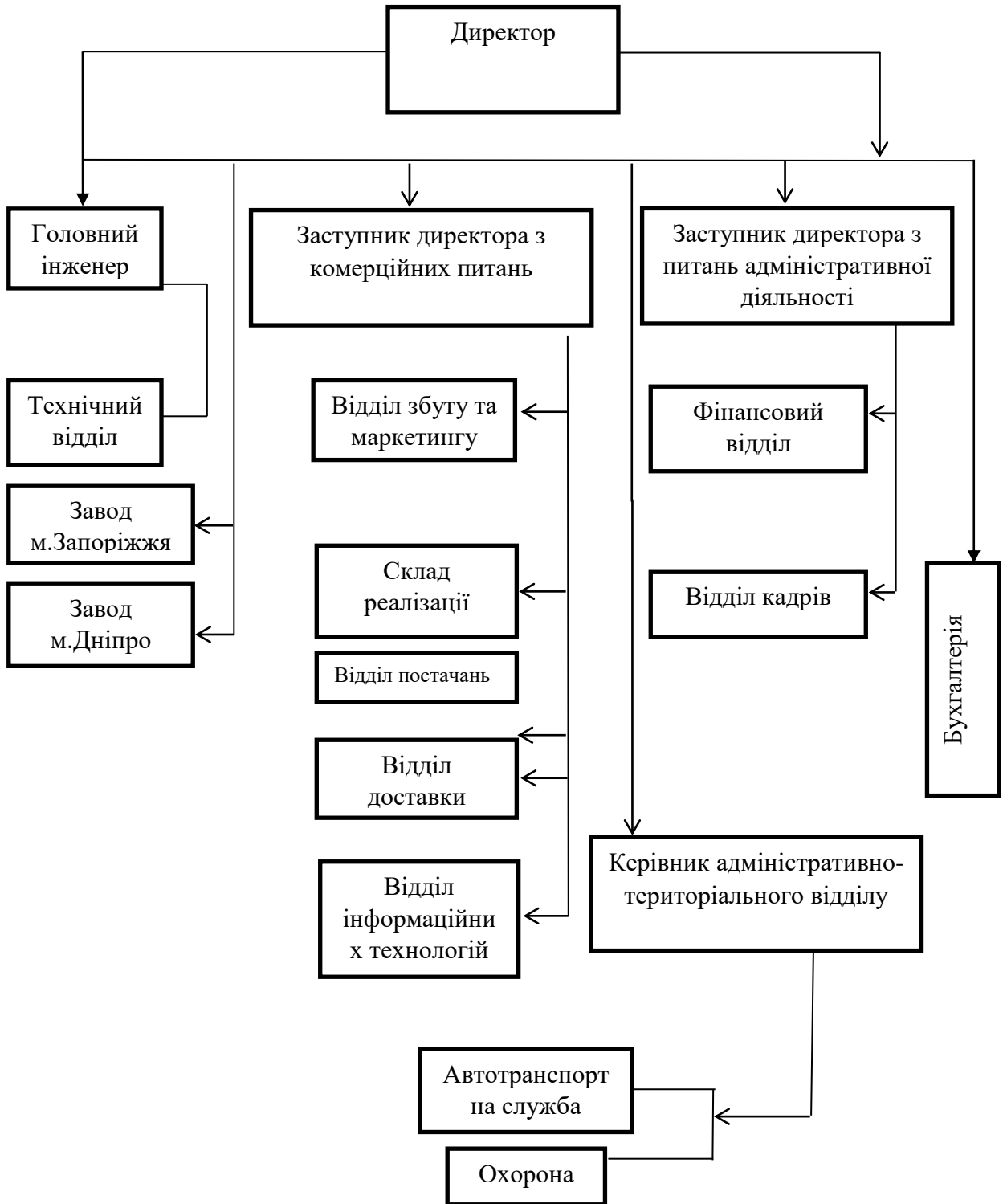

Рисунок 2.2. Організаційно-управлінська структура ТОВ «Градоліт»

Організовує участь підпорядкованих йому служб та структурних підрозділів у складанні перспективних та поточних планів виробництва і реалізації продукції, визначенні довгострокової стратегії комерційної

діяльності та фінансових планів товариства, а також у розробленні стандартів з матеріально-технічного забезпечення якості продукції, організації зберігання та транспортування сировини, збуту готової продукції. Вживає заходів щодо своєчасного укладення господарських та фінансових договорів з постачальниками та споживачами сировини та продукції, розширення прямих та тривалих господарських зв'язків, забезпечує виконання договірних зобов'язань з поставок продукції (за кількістю, номенклатурою, асортиментом, якістю, термінами та іншими умовами поставок). Здійснює контроль за реалізацією продукції, матеріально-технічним забезпеченням товариства, фінансовими та економічними показниками діяльності товариства, за правильними витратами обігових коштів та цільовим використанням банківського кредиту, припиненням виробництва продукції, що не має збуту, та забезпечує своєчасну виплату заробітної плати працівникам. Керує розробленням заходів з ресурсозбереження та комплексного використання матеріальних ресурсів, вдосконалення нормування витрат сировини, матеріалів, обігових коштів та запасів матеріальних цінностей, покращення економічних показників та формування системи економічних індикаторів роботи підприємства, підвищення ефективності виробництва, укріплення фінансової дисципліни, запобігання утворенню та ліквідації понаднормативних запасів товарно-матеріальних цінностей, а також перевитрат матеріальних ресурсів. Бере участь від імені підприємства у ярмарках, торгах, на виставках, біржах з рекламування та реалізації продукції, що випускається. Контролює додержання дисципліни під час виконання завдань та зобов'язань з поставок продукції та їх відповідність господарським договорам, вивчає ринкову кон'юнктуру на виробі, що випускаються підприємством. Організовує роботу складського господарства, створює умови для належного зберігання матеріальних ресурсів та готової продукції. Забезпечує раціональне використання всіх видів транспорту, вдосконалення вантажно-розвантажувальних робіт, вживає заходів щодо максимального оснащення цієї служби необхідними

механізмами та пристроями. Організовує роботу з використання та реалізації вторинних ресурсів та побічних продуктів. Забезпечує своєчасне складання кошторисно-фінансових та інших документів, розрахунків, встановленої звітності про виконання планів із збуту готової продукції, фінансової діяльності, матеріально-технічного постачання та роботи транспорту. Координує роботу підпорядкованих йому служб та підрозділів.

Заступник директора з питань адміністративної діяльності, організовує роботу і ефективну взаємодію структурних підрозділів, цехів, виробничих одиниць, а також окремих посадових осіб товариства, вносить пропозиції щодо покращення їх роботи. Відповідно до отриманих доручень здійснює планування та проведення організаційних заходів, ділових зустрічей та переговорів за участю керівництва. Забезпечує ефективне та оперативне виконання внутрішніх нормативних документів товариства, а також наказів, розпоряджень та вказівок директора по підрозділам товариства. За дорученням керівництва вирішує окремі кадрові питання (розробляє, оптимізує структуру товариства, здійснює підбір кадрів, готує пропозиції щодо перестановки кадрів та вдосконалення зв'язків за посадами). Виконує інші доручення керівництва. Знає, розуміє і застосовує діючі нормативні документи, що стосуються його діяльності. Дотримується норм, методів і прийомів безпечного виконання робіт.

Таким чином, розглянувши структуру управління ТОВ «Граоліт», зазначимо, що вона побудована за лінійно-функціональним принципом. Основу лінійно-функціональних структур складає так званий принцип побудови і спеціалізації управлінського процесу по функціональним підсистемам компанії. Основний принцип - розмежування повноважень і відповідальності за функціями та прийняття рішень по вертикалі. Управління здійснюється за лінійною схемою, а функціональні підрозділи допомагають лінійним керівникам у вирішенні відповідних управлінських функцій.

Перевагами лінійно-функціональних структур, як правило, вважають: стимулювання ділової і професійної спеціалізації в умовах даної структури

управління; високу виробничу реакцію компанії, тому що вона побудована на вузькій спеціалізації виробництва і вузькій кваліфікації фахівців; зменшення дублювання зусиль у функціональних областях; поліпшення координації діяльності в функціональних областях. Незважаючи на широке поширення лінійно-функціональних структур управління, є цілий перелік їх недоліків: розмивання розробленої стратегії розвитку компанії: підрозділи можуть бути зацікавлені в реалізації своїх локальних цілей і завдань більшою мірою, ніж товариства в цілому, тобто ставити свої власні цілі вище цілей всієї компанії; відсутність тісних взаємозв'язків і взаємодії на горизонтальному рівні між підрозділами; різке збільшення обсягу роботи керівника компанії і його заступників через необхідність узгодження дій різних функціональних служб; надмірно розвинута система взаємодії по вертикалі; втрата гнучкості у взаєминах працівників апарату управління через застосування формальних правил і процедур; слабка інноваційна і підприємницька реакція компанії з такою організаційною структурою управління; неадекватне реагування на вимоги зовнішнього середовища; утруднення й уповільнення передачі інформації, що позначається на швидкості і своєчасності прийняття управлінських рішень; ланцюг команд від керівника до виконавця стає занадто довгим, що утрудняє комунікацію [57, с.113]. З огляду на всі перераховані вище недоліки, важливо підкреслити, за яких же умов вони згладжуються: лінійно-функціональні структури управління найбільш ефективні там, де апарат управління виконує рутинні, дії, які часто повторюються і рідко міняються завдання і функції, тобто на підприємствах, що функціонують в умовах вирішення стандартних управлінських проблем; достоїнства цих структур виявляються в керуванні підприємствами з масовим чи великомасштабним типом виробництва, у підприємствах, що випускають відносно обмежену номенклатуру продукції; вони найбільш ефективні при господарському механізмі витратного типу, коли виробництво мало схильне до прогресу в галузі науки і техніки; лінійно-функціональні структури успішно застосовуються на підприємствах, що діють у стабільних

зовнішніх умовах [57, с.197].

Також, зазначимо, що для ефективного функціонування ТОВ «Градоліт» в умовах лінійно-функціональної структури управління розроблено відповідні нормативні і регламентуючі документи, що визначають відповідність між відповідальністю і повноваженнями керівників різних підрозділів; дотримання норм керованості, особливо перших керівників і їхніх заступників, котрі формують раціональні інформаційні потоки, що децентралізують оперативне управління виробництвом і враховують специфіку роботи різних підрозділів. Таким чином, з усього вищезазначеного можна зробити висновок що ТОВ «Градоліт» успішно працює та розвивається. Існуюча організаційно управлінська структура Товариства в цілому достатньо ефективна, керівники відділів мають можливість контролювати безпосередньо виконання доручених завдань, і одночасно здійснювати зворотній зв'язок. Тому можна стверджувати, що організаційна структура Товариства є оптимальною і ефективною в існуючих умовах господарювання.

2.2 Аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства

Проводячи аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт», зазначимо, що товариство має розгалужену систему підготовчих, ресурсозабезпечуючих та обслуговуючих підрозділів. Майже не використовуються послуги зовнішніх аутсорсингових компаній, лише у випадку отримання юридичних, аудиторських та нотаріальних послуг. Частка витрат на інфраструктуру складає 20,3% у сукупних валових витратах підприємства. Найбільш витратними серед інфраструктурних елементів є

підрозділи інженерного обслуговування (8,4%) та інформаційного забезпечення підприємства (2,6%).

Особливої уваги та ретельного вивчення заслугоує кількість працівників і витрати на обслуговування основних фондів, закріплених за ними (виробничі будівлі, теплові та комунікаційні мережі, очисні споруди, охорона та прибирання території). Аналізуючи ринок анологічних товариств, можна побачити очевидні переваги при застосуванні аутсорсингу. Так, використання професійних ремонтних бригад, клінінгових фірм та охоронних агентств дозволить зекономити кошти, що витрачаються на ціло-добове утримання персоналу, що має нерегулярне завантаження, витрати на відпускні та лікарняні. Також досвід інших підприємств, що використовують послуги аутсорсингових фірм, вказує на підвищення якості отримуваних послуг та оперативності у виконанні поставлених завдань. До того ж використання аутсорсингу в цих випадках не загрожує втраті конфіденційності чи стабільності роботи товариства.

Згідно обраної теми кваліфікаційної роботи магістра «Удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві», було вирішено провести аналіз інформаційної інфраструктури ТОВ «Градоліт», який полягає в дослідженні систем інформаційного забезпечення діяльності товариства. Інформаційна інфраструктура (англ. information infrastructure) - комплекс програмно-технічних засобів, організаційних систем та нормативних баз, який забезпечує організацію взаємодії інформаційних потоків, функціонування та розвиток засобів інформаційної взаємодії та інформаційного простору підприємства. Система управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємства складається з ряду інформаційних ресурсів. На рисунку 2.3 зображено основні елементи інформаційної інфраструктури ТОВ «Градоліт».

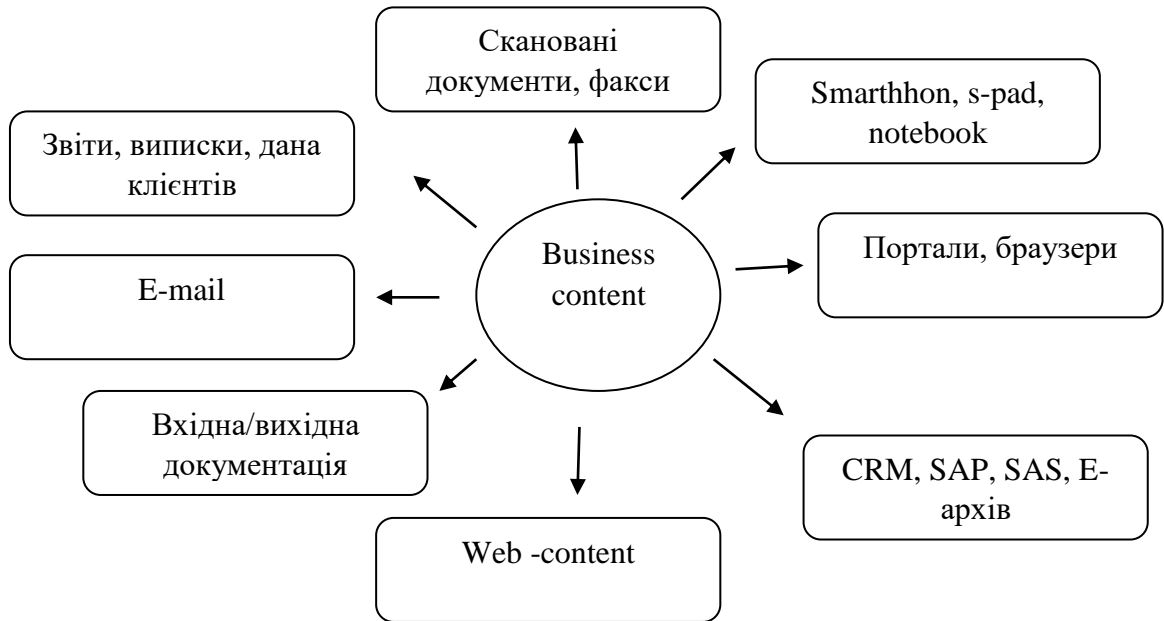

Рисунок 2.3. Основні елементи інформаційної інфраструктури
ТОВ «Градоліт»

До складу системи інформаційного забезпечення ТОВ «Градоліт» входять наступні інформаційні, документаційні і програмно-технічні ресурси:

Web-content. Для ведення виробничої діяльності і надання клієнтських послуг товариство використовує програмне забезпечення з web-інтерфейсами, що є швидким і зручним для користувачів в будь-який момент часу на будь-яких інформаційних пристроях (комп'ютерах, планшетах та інших портативних інформаційно-обчислювальних засобах).

Портали, браузери. Це сукупність поєднаних апаратних засобів через мережу інтернет, включаючи робочі станції та електронні носії інформації із записаною інформацією або можливістю запису та зчитування її у вигляді комп'ютерних програм, баз даних, виконана з можливістю обробки інформації та команд користувачів системи та надання інтернет-сервісів як результатів обробки даної інформації і команд. ТОВ «Градоліт» має офіційний web-сайт для клієнтів і партнерів, що є зручним для комунікації з клієнтами, партнерами та іншими користувачами [55].

CRM, SAP, SAS, E-архів. ТОВ «Градоліт» для здійснення, ефективної виробничої діяльності використовує ряд інтегрованих інформаційних систем, що забезпечують функції управління, моніторингу, планування, аналізу контролю бізнес-процесів діяльності товариства. Аналітична CRM-система є потужним інформаційним інструментом для відділів продажів, маркетингу, сервісного обслуговування, служби якості та ін. CRM-система дозволяє зберігати всю інформацію про історію взаємодії, взаєморозрахунків та інших операцій з клієнтами в єдиному інформаційному просторі. CRM-система оснащена засобами захисту і контролю. Це дозволяє визначити, яка кількість інформації буде доступна користувачам в залежності від їх прав доступу.

Програмне забезпечення SAP є автоматизованою системою, яка дозволяє планувати ресурси товариства, формувати єдиний інформаційний простір для управління бухгалтерською звітністю, фінансовою діяльністю, закупівлями, управління ресурсами та інформаційною безпекою товариства. Система SAP використовує модель, що складається з трьох ланок: клієнт; сервер додатків; система управління різними базами даних. Програмне забезпечення SAP враховує внутрішньовиробничі витрати у всіх виникаючих місцях, дозволяє управляти замовленнями і коштами, а також враховувати всі інші результати; логістика дозволяє об'єднувати не тільки планування, але і управління, і збут, до якого відносяться виставлення рахунків, подальші продажі і відвантаження, а також передбачає матеріально-технічне постачання, що дозволяє проводити закупівлі, контролювати рахунки і управляти запасами. Всі програмні рішення базуються на загальній технологічній платформі «SAS Enterprise Intelligence Platform», яка забезпечує наступні функціональні можливості:

- отримання даних з різнорідних джерел та подальшу їх обробкою і очищення;
- зберігання даних в спеціалізованому аналітичному сховищі даних;
- формування і аналітичних звітів різного рівня складності;

- поглиблений аналіз даних [58, с. 126].

На основі спільної інтегрованої платформи побудовані рішення «SAS» для вирішення завдань функціональних напрямків бізнесу:

- управління ефективністю товариства, що включає процесно-орієнтоване управління, складання консолідованої звітності, бюджетування та фінансове планування;
- аналіз клієнтської бази;
- управління маркетинговими ресурсами;
- управління ризиками (кредитними, операційними, ринковими і ін.);
- управління ланцюгами поставок;
- прогнозування попиту [64, с. 390].

Smartphone, i-pad, notebook. ТОВ «Градоліт» в своїй діяльності використовує інноваційну технологію «хмарних обчислень» – модель забезпечення повсюдного та зручного доступу через мережу до спільного середовища інформаційних ресурсів, що підлягають налаштуванню (комунікаційні мережі, сервери, засоби збереження даних, прикладні програми та сервіси), та оперативно надаються з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера. За допомогою даної технології доступ користувачам - співробітникам товариства до робочого столу надається як інтернет-сервіс і може бути виконано через будь-який цифровий засіб, в будь-який момент часу, тобто постійно.

E-mail. ТОВ «Градоліт» як засіб внутрішньої і зовнішньої комунікації та обміну цифровими повідомленнями між співробітниками, держслужбами, партнерами, клієнтами використовує програмне забезпечення «Lotus Notes», що з використанням цифрових пристроїв, таких як комп'ютери, мобільні телефони, та інших засобів робить можливим пересилання даних будь-якого змісту.

Скановані документи та факси. На товаристві використовуються програмні комплекси і апарати для перетворень паперових документів в їх

електронні аналоги для подальшої інтеграції їх та об'єднання в єдиному інформаційному просторі, що дає можливість автоматизувати обробку та подальшу роботу з великими масивами даних та документації.

Звіти, виписки, дані клієнтів – це документи які створюються в процесі виробництва основної діяльності з метою створення відповідей на запити Держорганів, звернень клієнтів, партнерів та для інших потреб в процесі діяльності та надання послуг.

Вхідні, вихідні документи, до складу яких відносяться технічні, фінансові, закупівельні, абонентські та інші документи. Це документація, яка надходить і створюється безпосередньо на підприємстві для здійснення своєї діяльності. Вхідні та вихідні документи у товаристві реєструються в спеціально-створених програмних комплексах. Вхідна документація після реєстрації в підрозділі канцелярія передаються в відповідний підрозділ для подальшого опрацювання та прийняття рішень.

Таким чином, провівши аналіз системи інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт» зазначимо, що сукупність всіх комп'ютерних і програмних комплексів потрібно розглядати як інформаційну систему, в якій знаходяться як зовнішні вхідні потоки інформації так і внутрішні інформативні потоки. Тобто, товариство формує власний внутрішній інформаційний простір, в якому циркулюють інформаційні потоки.

Управлінська діяльність будь-якої організації заснована на переробці даних та підготовці вихідної інформації, яка передбачає наявність технологій перетворення вихідних даних у результативну інформацію. Комп'ютерні технології, що використовуються ТОВ «Градоліт» не просто змінюють характер роботи, але й впливають на виробничі процеси товариства, підвищуючи кваліфікаційні вимоги, розширюючи ряд завдань та обов'язків співробітників та керуючої ланки.

Ефективне управління товариством можливе за допомогою використання нових, прогресивних технологій. На даний момент на ТОВ «Градоліт» відсутня автоматизована система управління інформаційними і

документаційними потоками товариства. Проведений аналіз системи інформаційного забезпечення діяльності товариства показав, що інформаційні і документаційні потоки проходять через різні інформаційні системи, які не є інтегрованими в єдине інформаційне середовище. Саме такий неконтрольований рух інформаційних потоків товариства ускладнює управління інформаційним забезпеченням діяльності ТОВ «Градоліт». Такий стан інформаційного забезпечення діяльності призводить до наступних негативних наслідків:

1. Неодноразове дублювання інформації в різних інформаційних системах;
2. Неможливість швидкого знаходження потрібної інформації;
3. Втрати важливої інформації, так як автоматизований контроль відсутній;
4. Нераціонального використання інформаційних ресурсів, що призводить до збільшення матеріальних витрат;
5. Значних трудовитрат на пошук і обробку потрібної інформації;
6. Неможливість збору автоматизованої аналітичної і статичної звітності [71].

Тож, з урахуванням вищезазначеного, розглянемо проблеми, які виникають в системі документообігу ТОВ «Градоліт». Вхідні і вихідні документи проходять через відділ канцелярії і реєструються шляхом ручного занесення інформації про документи в електронний модуль, який створено на базі «Lotus Notes». За допомогою даного модуля перенаправляються файли з документами. Програма «Lotus Notes» використовується для пересилання копій документів, які одержуються шляхом сканування первинних паперових оригіналів, що надходять чи виробляються на підприємстві. Звичайно, можна працювати без впровадження розвинутої системи управління електронними документами на підприємств, але даний процес обробки документації ускладнює процес управління інформаційними і документаційними потоками товариства, та призводить до ряду проблем, пов'язаних з організацією

документообігу:

1. Відсутність автоматизованих довідників. З огляду на те, що «Lotus Notes» застосовується тільки для пересилання електронних версій документів, відсутня можливість підключення будь-яких спеціалізованих довідників, що діють в єдиному документаційному середовищі товариства;

2. Реєстрація документів проводиться вручну в модулі Lotus Notes, а всі інші необхідні відомості про документи заносяться в будь-які інші таблиці або списки (інформація про маршрут, дату направлення, адресата, відправника документів та ін.), що не обробляються автоматизованими системами;

3. Ручна маршрутизація документів. Документи направляються за ручним встановленим маршрутом відповідному виконавцю.

4. Труднощі ведення контролю за виконанням завдань по документам.

Таким чином, зазначимо, що відсутність автоматизованого контролю над своєчасним виконанням документів призводить до неможливості вирішення поставлених завдань і дотримання строків їх виконання. Ефективність інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт» потрібно розглядати як рівень інформаційного забезпечення товариства в цілому так і як результативність діючої у товаристві системи управління виробничою та управлінською інформацією. Тому необхідно оцінювати систему інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт» саме через призму цих двох напрямків.

Отже, провівши комплексний аналіз управління інфраструктурою ТОВ «Градоліт», зазначимо, що це детальний та послідовний аналіз усієї організації, діяльності, ефективності, а також продуктивності локальної мережі. Від якості інформаційної системи забезпечення залежить і прибутковість товариства, і задоволеність клієнтів, і працездатність персоналу. Сьогодні інформаційні технології і системи охоплюють весь суспільний простір та всі сфери економіки.

Так, інформаційною технологією, можна назвати систему, яка виконує функції збір інформації, її зберігання, оброблення та передача користувачам для прийняття рішень, прогнозування, обліку, контролю, регулювання та ін. Жодне підприємство, в тому числі і ТОВ «Градоліт» не може обійтись без сучасних комп'ютерних інформаційних технологій для обліку, аналізу та контролю своїх господарських операцій. Проте, слід відзначити, що поряд з перевагами використання інформаційних систем і технологій на ТОВ «Градоліт» існують й недоліки (табл.2.2).

Отже, ефективне застосування інформаційно-технічних систем управління, що дозволяють оптимально організувати внутрішні бізнес-процеси на підприємстві і отримувати оперативну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень є автоматизація обліково-аналітичного процесу до якого прагнуть всі керівники.

Таблиця 2.2 - Переваги та недоліки використання інформаційних систем і технологій в життєдіяльності ТОВ «Градоліт»

Переваги	Недоліки
Програмний продукт автоматизації обліку можливо швидко ввести в експлуатацію, а при зміні масштабів діяльності товариства, підходів до управління чи організації облікових робіт.	Безперервне зростання кіберзлочинності (95% фінансове шахрайство та крадіжки і 5% шпіонаж).
Переналаштувати з мінімальними затратами часу та фінансових ресурсів.	
Усі облікові дані реєструються та зберігаються в єдиній інформаційній базі.	Статичність, оновлення техніки, навчання персоналу, висока ціна
Швидкий доступ до інформації для прийняття управлінських рішень.	
Широкі можливості для планування діяльності.	Залежність від всесвітньої мережі Інтернет
Можливість постійного ведення оперативного контролю.	
Сучасний ергономічний інтерфейс автоматизованих програм обліку забезпечує доступність засвоєння інформації та високу швидкість роботи для фахівців.	Постійна необхідність адаптації до сучасних вимог часу.
Можливість доступу до інформації через мережу Інтернет	

Таким чином, зазначимо, що для ТОВ «Градоліт» характерною ознакою є різноманітність інформаційних потоків і не пов'язаність інформаційних систем. Такий стан системи інформаційного забезпечення ускладнює управління інформаційним забезпеченням діяльності товариства. Це пов'язано з тим, що оптимальне використання інформаційних ресурсів полягає у максимальному забезпеченні інформаційними потребами усіх ділянок виробничо-господарської діяльності товариства. А ефективне управління інформаційним забезпеченням діяльності можливе лише при організації цілеспрямованих масивів інформації та інформаційних потоків в єдиному інформаційному середовищі. Тобто актуальним є питання удосконалення системи інформаційного забезпечення на ТОВ «Градоліт». Впровадження автоматизованих, інтегрованих між собою, засобів обробки інформації та документації значно підвищить швидкість обробки постійно зростаючих інформаційних потоків, а головний економічний ефект застосування цих засобів відбудеться за рахунок підвищення якості управління та якості основних виробничих бізнес-процесів.

2.3 SWOT- аналіз удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

Проводячи SWOT- удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, зазначимо, що SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для підприємства можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами) і слабкостями, результати якого надалі можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій підприємства. Аббревіатура SWOT походить від англійських слів strengths (сильні сторони), weaknesses (слабкі сторони), opportunities (можливості), threats (загрози). Це легкий у використанні інструмент швидкої

оцінки стратегічного стану підприємства. SWOT-аналіз є широко визнаним підходом, що дає змогу здійснити спільне дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища [73, с. 15].

В основі даної методології аналізу покладена теорія Майкла Портера про конкурентоспроможність організації у власній галузі. SWOT - найбільш популярний інструмент визначення напрямків розвитку, стратегічних цілей. Стратегічна ціль повинна бути розвитковою. Існує багато підходів до змісту стратегічного планування, різні спеціалісти називають різну кількість його етапів (від двох до десяти). Так, наприклад, Дж. Бризона, в процес стратегічного планування включає вісім стадій: започаткування; визначення організаційних повноважень; розуміння цінностей; аналіз зовнішнього середовища; аналіз внутрішнього середовища; визначення стратегічних завдань; формування стратегії їх виконання; організаційне забезпечення бачення майбутнього [73, с.78]. На основі узагальнення зарубіжних та вітчизняних розробок, теоретичних засад та власного практичного досвіду складена схема стратегічного планування, яка являє собою не тільки цілісний процес, а й відповідає потребам товариства.

Розробляючи систему стратегічного планування, кожна компанія обирає для себе найприйнятнішу схему, яка, з одного боку, являє собою перелік необхідних формальних процедур, для виконання яких потрібні знання фахівців, а з іншого - передбачає поєднання елементів творчості зі здоровим глуздом керівників, які не дуже схильні витрачати час на витончені процедури планування. Система стратегічного планування базується на системі планів, які дають змогу перетворити цілі та стратегії в реальні досягнення. Стратегічний план має складну внутрішню структуру, що відображає багатоцільовий характер діяльності компанії і зумовлює необхідність формування системи планів і проектів. Стратегічні плани і проекти зорієнтовані на розвиток компанії і за цих умов - на продовження його «життєвого циклу». Загальну структуру стратегічного плану зображено на рис. 2.4.

Основою будь-якого стратегічного плану є продуктово-товарні стратегії, тому можна виокремити план залучення нових споживачів (СЗГ) і підтримання контактів з наявними споживачами (наявними СЗГ); на цій основі формуються плани розподілу та реклами, товарообігу, реалізації та руху готової продукції. У свою чергу, ці плани є основою планів отримання доходів, прибутків тощо [73, с. 45].

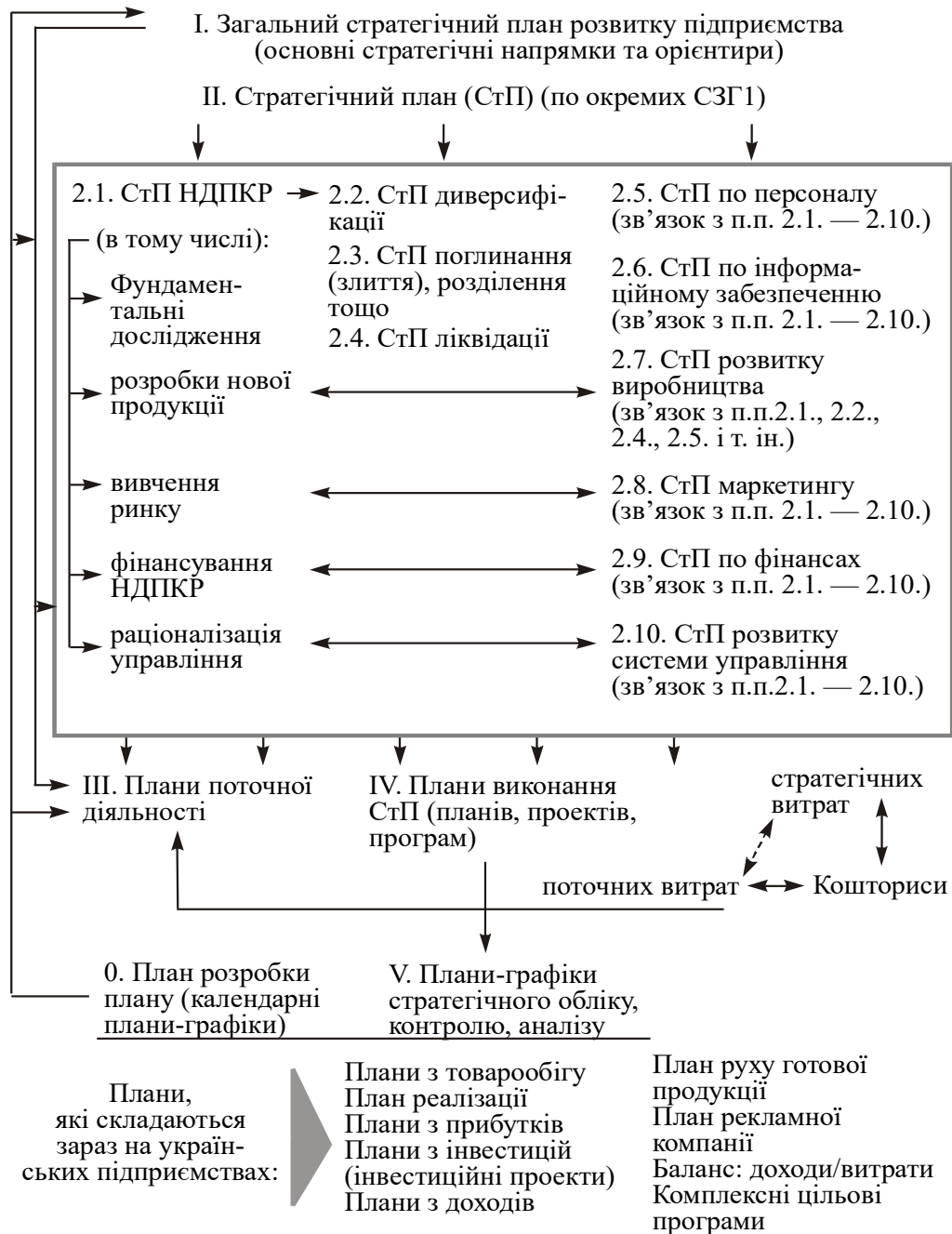

Рисунок 2.4. Загальна структура стратегічного плану підприємства

Таким чином, для того щоб сформувати проект рекламної кампанії в умовах конкурентоспроможності, необхідно усвідомити, що у ринковій економіці питання конкурентоспроможності є центральним, оскільки лише ті компанії можуть існувати в економіці досить тривалий час, які дбають про рівень власної конкурентоспроможності. Чим вищий рівень конкуренції на ринку, в галузі, тим більше уваги компанія має приділяти цьому питанню. Побудова проекту рекламної кампанії в умовах конкурентоспроможності - складний багатоплановий процес, який торкається різних сторін діяльності компанії та потребує розв'язання специфічних для кожної компанії завдань, чого можна досягти різними способами. Так, деякі з рішень, що приймаються, стосуються лише факторів виробничо-технологічної сфери й можуть бути вирішені незалежно від впливу факторів зовнішнього середовища. Модернізація технологічного процесу, наприклад, не потребує істотних змін в організації та управлінні компанією. Інші стосуються не лише внутрішніх, а й зовнішніх зв'язків компанії, потребують значних перетворень у змісті та напрямках діяльності, складі й кількості підрозділів, їхніх взаємозв'язках і функціях тощо [73, с. 121].

Таким чином, механізм стратегічного планування зорієнтований на вирішення складних і масштабних завдань та вимагає з'єднання централізованого і децентралізованого рівнів ухвалення рішень. Як наслідок, якість стратегічного планування ТОВ «Градоліт» безпосередньо залежить від уміння керівництва оцінити ризик і можливості, які можуть вплинути на діяльність компанії, передбачати вірогідні відповідні дії конкурентів і покупців, оцінити власні потенційні можливості та результати, яких можна досягти за цілеспрямованих дій. Процес опрацювання стратегії, а також її подальша деталізація у вигляді стратегічних та операційних планів, має відбуватись лише після проведення попереднього стратегічного аналізу, що охоплював би найважливіші зовнішні та внутрішні елементи. У процесі проведення стратегічного аналізу об'єкта зазвичай застосовуються такий прикладний метод як SWOT - аналіз.

Отже, SWOT - аналіз - це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для відділами (субструктурними компонентами) підприємства, можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій розвитку. Можливість - чітко і стисло сформулювати мету (не проблему).

Метод SWOTA: Strengths - сила (Сильні сторони), Weaknesses - слабкість, (Слабкі сторони), Opportunities - можливості (Можливості), Threats - загрози (Загрози).

Що таке планування? Це визначення: Що ми хочемо зробити і яка наша ціль і мета, якими ресурсами і спроможностями ми володіємо.

Наш стратегічний напрямок: - довгострокова діяльність і розвиток.

Мета: підвищити спроможність інформаційно-комунікативного процесу на підприємстві та надати користувачам необхідну інформацію, вміти розробляти та реалізовувати проекти, спрямовані на розвиток підприємства, забезпечити практичними навиками та інформацією для подальшої трансформації підприємства в умовах інформаційного суспільства (див.рис.2.2).

SWOT – це мозковий штурм в межах певної групи людей, котрі добре знають галузь і ситуацію. Важливо якщо робоча група більше 5 чол. – працювати у групах – більше інформації, пропозицій, можливість всім висловитись. Основою для SWOT є актуальна інформація (статистика, різноманітні дані, в основному представлені через ситуаційний аналіз).

Також зазначимо, що основними завданнями SWOT-аналізу є:

- виявлення можливостей, які відповідають ресурсам підприємства;
- визначення загроз і розробка заходів щодо знешкодження їхнього впливу;
- виявлення сильних сторін підприємства й зіставлення їх з ринковими можливостями;
- визначення слабких сторін підприємства та розроблення

стратегічних напрямів їх подолання;

- виявлення конкурентних переваг підприємства та формування її
- стратегічних пріоритетів [73, с. 15].

Для здійснення SWOT-аналізу на підприємстві необхідне відповідне інформаційне забезпечення, яке повинно включати: базу даних; методи та моделі, необхідні для SWOT-аналізу; набір організаційних і методичних прийомів, необхідних для підвищення надійності інформаційного забезпечення. Методика SWOT-аналізу ґрунтується на підході, який дає змогу вивчати зовнішнє і внутрішнє середовище підприємства разом. За допомогою цієї методики можна встановити взаємозв'язки між силою та слабкістю, які властиві підприємству, і зовнішніми загрозами і можливостями. Спершу виявляють сильні і слабкі сторони, а також загрози та можливості, після цього встановлюють взаємозв'язки між ними, що може бути використано для розробки стратегії підприємства. SWOT-аналіз проводиться в декілька етапів, а саме:

I етап - з урахуванням конкретної ситуації, в якій знаходиться товариство, складається список її слабких та сильних сторін, а також список загроз та можливостей. Сильні сторони: внутрішні – Поінформованість; Сучасні технології; Фінансове забезпечення (проект); Кадри; Ресурси; Розширення послуг; Затребуваність, необхідність; Корпоративна культура і командні цінності. Слабкі сторони: внутрішні - Недостатність досвіду у частини тренерів; Дисбаланс у фахово-інформаційній чи комп'ютерній підготовці слухачів; Відсутність окремої додаткової кімнати для проведення тренінгів, роботи в групах; Необхідність додаткової техніки, особливо ноутбука для проведення занять за межами підприємства. Можливості: зовнішні це фактори, що можуть впливати і сприяти розвитку товариства. Ми виникненню їх сприяти не можемо, але використати з користю для розвитку. Розробка нових проектів на розвиток центру. Навчання, участь у семінарах, тренінгах. Залучення до проекту нових партнерів; Залучення волонтерів; Вивчення кращого досвіду проектів; спілкування з колегами Загрози: Значне

збільшення кількості груп для навчання 8 переможців по 3 модулі: 1) Чи зможемо ми тими ж ресурсами і у визначений час провести навчання. Нехватка часу у тренерів

II етап - встановлення зв'язків між ними. Для цього складається матриця SWOT. Перелік сильних сторін Перелік слабких сторін. Використайте сильні. Подолайте слабкі сторони. Перелік сторони, щоб використовуючи переваги можливостей скористатися перевагами можливостей можливостей S-T W-T. ЗАГРОЗИ- Ризик. Використовуйте сильні сценарій для зменшення T сторони, щоб чутливості впливу загроз і Перелік загроз уникнути чи знешкодити мінімізації слабких сторін вплив загроз. Визначити, як загрози можуть бути зменшені або трансформовані у слабкі сторони; як можливості можуть стати сильними сторонами. Отже, проведено аналіз зовнішніх можливостей і загроз щодо удосконалення інфраструктури підприємства (див.табл.2.3).

Таблиця 2.3 - Аналіз зовнішніх можливостей і загроз щодо удосконалення інфраструктури ТОВ «Градоліт»

МОЖЛИВОСТІ (OPPORTUNITIES)	ЗАГРОЗИ (THREATS)
Підвищення попиту на продукцію товариства	Нестабільність політичної та економічної ситуації в країні
Збільшення чисельності потенційних клієнтів	Зниження загальної платоспроможності населення
Вихід на нові ринки	Зростання рівня конкуренції
Можливість розширення асортименту продукції	Зростання рівня інфляції в країні
Зростання рівня життя населення	

Таким чином, аналізуючи можливості та загрози, зазначимо, що можливостей для ефективного функціонування для ТОВ «Градоліт» більше

ніж загроз, що свідчить про сприятливі умови для розвитку. Аналіз сильних та слабких позицій компанії розглянуто за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Сильні та слабкі позиції ТОВ «Градоліт»

СИЛЬНІ ПОЗИЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (STRENGTHS)	СЛАБКІ ПОЗИЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ (WEAKNESSES)
Наявність кваліфікованого персоналу, що має досвід роботи у даній області	Слабкий рівень реклами та рекламної компанії на місцях
Гнучка цінова політика, орієнтація на споживача а співвідношення ціни та якості пропонованої продукції	Певні проблеми пов'язані з організацією документообігу у товаристві
Налагоджена система співпраці з клієнтами	

Таким чином, зазначимо, що проведений аналіз факторів внутрішнього й зовнішнього середовища та ранжування їх по рівню впливу на діяльність товариства дозволяє сформулювати конкретний перелік слабких і сильних сторін ТОВ «Градоліт», а також загроз і можливостей. Встановлення зв'язків між найбільш впливовими слабкими і сильними сторонами товариства, загрозами і можливостями зовнішнього середовища - заключний етап процесу SWOT-аналізу. Для встановлення взаємозв'язків будується матриця SWOT-аналізу (див.рис.2.5).

Поле СіМ	Поле СіЗ
1. Розвиток виробничої інфраструктури товариства; 2. Запровадження спеціальних пропозицій для постійних клієнтів;	1. Активний моніторинг зарубіжних та вітчизняних конкурентів; 2. Спеціальна рекламна компанія, та залучення до неї спеціалістів.
Поле СлМ	Поле СлЗ
1. Створення і поширення безкоштовних рекламно-інформаційних матеріалів; 2. Збільшення ринкової частки підприємства за рахунок завоювання нових сегментів ринку.	1. Впровадження автоматизованих, інтегрованих між собою, засобів обробки інформації та документації 2. Створення системи зворотного зв'язку з клієнтами.

Рисунок 2.5. Матриця SWOT- аналізу ТОВ «Градоліт»

Отже, на основі проведеного SWOT-аналізу можна запропонувати конкретні стратегії посилення сильних сторін і можливостей за умови врахування й обмеження впливу слабких сторін і загроз, що забезпечить їм конкурентні переваги. Як приклад: досвід роботи на ринку в поєднанні з розвитком нових технологій дозволить розширити асортимент і покращити якість надаваних послуг; розвиток рекламних технологій допоможе проводити грамотну маркетингову політику, в тому числі широкомасштабну рекламну кампанію для залучення нових клієнтів; безперервне зростання професійного рівня та кваліфікації всіх співробітників безперечно покращить ефективність бізнесу і якість надаваних послуг.

Висновки до другого розділу

1. Розглянувши особливості діяльності, зазначимо, що товариство є ліквідним і має досить великі показники рентабельності. Організаційно-управлінська структура ТОВ «Градоліт» побудовано за лінійно-функціональним принципом, що забезпечує оперативну реалізацію управлінських рішень, сприяє підвищенню ефективності роботи функціональних відділів, дає змогу швидко маневрувати ресурсами, що позитивно впливає на етапі зміцнення ринкових позицій. ТОВ «Градоліт» здійснює ефективну діяльність з постійним контролем якості бізнес-процесів, відповідно до розвитку технологій, з вдалими маркетинговими стратегіями ведення бізнесу.

2. Провівши аналіз управління інфраструктурою товариства, а особливо інформаційної інфраструктури, зазначимо, що сукупність всіх комп'ютерних і програмних комплексів у ТОВ «Градоліт» потрібно розглядати як інформаційну систему, в якій знаходяться як зовнішні вхідні потоки інформації так і внутрішні інформативні потоки. Тобто, товариство формує власний внутрішній інформаційний простір, в якому циркулюють інформаційні потоки. Характерною ознакою інформаційного забезпечення діяльності товариства є різноманітність інформаційних потоків і не пов'язаність

інформаційних систем. Такий стан системи інформаційного забезпечення ускладнює управління інформаційним забезпеченням діяльності ТОВ «Градоліт».

Серед суттєвих проблем інформаційного забезпечення ТОВ «Градоліт», які негативно впливають на кінцевий результат управлінської діяльності товариства потрібно назвати:

- недостатнє матеріально-технічне та програмне забезпечення для створення інтегрованих, автоматизованих систем управління інформаційними та документаційними потоками товариства;
- відсутність чітко сформованих комунікаційних каналів руху інформаційних ресурсів внутрішнього середовища товариства;
- недосконалий механізм розподілу інформаційних ресурсів відповідно до потреб різних рівнів управлінського персоналу призводить до дезорганізації цінної інформації та ускладнює процес прийняття рішень.

3. На підставі проведеного SWOT аналізу були виявлені найбільш сильні і слабкі сторони ТОВ «Градоліт», можливості і погрози, які можуть виникнути в зовнішньому середовищі, а також взаємозв'язок між ними. Також, варто зазначити, що впровадження автоматизованих, інтегрованих між собою, засобів обробки інформації та документації значно підвищить швидкість обробки постійно зростаючих інформаційних потоків ТОВ «Градоліт», а головний економічний ефект застосування цих засобів відбудеться за рахунок підвищення якості управління та якості основних виробничих бізнес-процесів. Тож, отримані результати при проведенні SWOT - аналізу ТОВ «Градоліт», його завдань і проблем безпосередньо будуть використані при виборі стратегії подальшого розвитку.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ
ТОВ «ГРАДОЛІТ» В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ3.1 Напрями удосконалення інфраструктури підприємства в
інформаційному суспільстві

Удосконалення інфраструктури підприємства передбачає впровадження інноваційної діяльності, тобто діяльності по усвідомленню необхідності і здійсненню всіх тих змін, які є новими для інфраструктурного комплексу підприємства. План раціоналізації виробничої інфраструктури слід оцінювати з позицій ефективності виробництва підприємства в цілому. Джерела економічних втрат у виробничій інфраструктурі розрізняються залежно від їх причинно-наслідкових зв'язків, впливу і форм прояву. Основними типами втрат є:

- обумовлені зовнішніми до виробничої інфраструктури або внутрішніми причинами;
- формальні і дійсні втрати;
- прямі і непрямі втрати виробничої інфраструктури; постійні або ситуативні втрати;
- формально-структурні і методологічні втрати [22, с. 17].

Основними елементами моделі організації процесу раціоналізації виробничої інфраструктури є:

- усвідомлення проблеми і її визначення;
- планування і вибір методів її рішення по критеріях ефективності;
- реалізація і зворотний зв'язок [19, с. 13].

Додаткові складнощі у вирішенні проблем раціоналізації виробничої інфраструктури обумовлені:

- слабкістю інформаційної бази;
- недостатністю людських і фінансових передумов.

Комплекс проблем може бути поділений на первинні і вторинні (підпроблеми). Елементами первинних проблем є цільові характеристики і обмеження (наприклад, завдання жалю транспортних витрат з урахуванням наявних транспортних засобів). Вторинні проблеми – взаємозв'язана система окремих способів вирішення первинних проблем. Механізм удосконалення інфраструктури підприємства базується на системному підході і потребує реалізації принципів:

Принцип адекватності проявляється в тому, що механізм удосконалення інфраструктури повинен мінятися відповідно до змін у виробничих умовах підприємства і зовнішньому економічному середовищі, його організаційної структури і т.п [9].

Принцип безперервності розвитку реалізується шляхом удосконалення методичної бази, змісту виконуваних робіт відповідно до складності виробництва, управління, проявом технологічних процесів, устаткування. Механізм удосконалення інфраструктури повинен розвиватися пропорційно розвитку виробництва і системи управління підприємством.

Принцип відповідності механізму удосконалення інфраструктури системі управління підприємством.

Принцип - економічності.

Принцип зворотного зв'язку. Його суть полягає в постійному контролі результатів управління інфраструктурою підприємства.

Принцип можливості моделювання реалізується шляхом управління виробничою інфраструктурою відповідно до певної моделі. Моделі мають логічні (семантичні) або формалізовані (математичні) залежності.

Організаційне забезпечення ефективного управління інфраструктурою підприємства повинне відповідати вимогам:

- обов'язкове використання на всіх рівнях керування;
- контроль всіх етапів управління виробничою інфраструктурою;

- організаційно-нормативною основою механізму удосконалення інфраструктури повинен бути бізнес-план підприємства;

- побудування механізму удосконалення інфраструктури з урахуванням чинних пропорцій у системі управління підприємством [2, с. 403].

Таким чином, в попередньому розділі було проведено аналіз управління інфраструктурою товариства та виявлено ряд проблем управління інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт» та встановлено, що система інформаційного забезпечення потребує впровадження змін, які підвищать ефективність діяльності всього підприємства. Тобто було запропоновано впровадити автоматизовану, інтегровану систему електронного документообігу на підприємстві. Організація електронного документообігу на ТОВ «Градоліт» стане інструментом управління інформаційним забезпеченням. Основною метою впровадження запропонованої системи є забезпечення електронного документообігу клієнтських документів. Система електронного документообігу «Електронний архів» забезпечить обіг та управління документами. Організація документообігу підприємства залежить від масштабу діяльності підприємства, його функцій, кількості ланок управління і обсягу документопотоків. Управління соціальними процесами реалізується за допомогою управлінської інформації, яка відображає зміст управлінських дій. Обіг управлінської інформації здійснюється за допомогою управлінських документів. Процеси діловодства та документообігу розглядаються, перш за все, як документальне відображення і забезпечення управлінських процесів. В цьому сенсі діловодство та документообіг слід розглядати як документальне забезпечення управління, тобто як систему вторинних процесів, які забезпечують і відображають процеси управління [3, с. 20]. Електронний документообіг (обіг електронних документів) – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які

виконують із застосуванням перевірки цілісності та в разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів. Електронний документообіг неможливий без його первинної ланки – електронного документа. Тож пропонуємо насамперед з'ясувати особливості складання електронного документа. Електронний документ, в свою чергу, - це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму [12, с. 5].

Тут передусім варто звернути увагу на ключові слова «електронні дані» та «обов'язкові реквізити». Якщо заглибитися в норми Закону № 851 [44], то з'ясуємо, що під електронними даними потрібно розуміти інформацію, яку подано у формі, придатній для її оброблення електронними засобами, а під обов'язковими реквізитами – обов'язкові дані в електронному документі, без яких він не може бути підставою для його обліку й не матиме юридичної сили. Технологія електронного документообігу ґрунтується на інтегрованій електронній обробці обліково-звітної інформації, яка включає створення первинних електронних документів, алгоритми опрацювання інформації, обробку масивів даних та ін. Електронний документообіг забезпечує управління потоків документів і масивів інформації у комп'ютерних мережах, а також контроль за рухом документів на підприємстві. Впровадження системи електронного документообігу на підприємстві має позитивний вплив на роботу керівників вищої ланки, підвищуючи якість виконання таких функцій, як прийняття ефективних управлінських рішень, аналіз та оперативний контроль бізнес-процесів в цілому та контроль виконання завдань працівниками, забезпечення криптографічної безпеки захисту інформації та ін. Система електронного документообігу сприяє також оптимізації роботи працівників середньої і нижчої ланок, а саме: підвищення якості роботи працівників за рахунок зменшення помилок у процесі автоматизованої обробки великого об'єму інформації і масивів даних;

зменшення витрат часу на пошук, обробку потрібних інформаційних і документаційних ресурсів працівниками підприємства; зручний алгоритм роботи використання інформаційних ресурсів підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що впровадження систем електронного документообігу дає можливість підприємствам удосконалити процес управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємства та скоротити як матеріальні так і нематеріальні ресурси на забезпечення якісного і ефективного процесу документообігу, інформатизації і бізнес-комунікацій підприємства в цілому. Для того, щоб ефективно впровадити дану систему електронного документообігу потрібно розробити необхідний механізм, який дасть можливість зменшити час, мінімізувати ризики та підвищити ефективність діяльності ТОВ «Градоліт». Щоб побудувати основу механізму впровадження електронного документообігу на товаристві необхідно враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на ТОВ «Градоліт». Використання електронного документообігу в управлінні господарськими процесами дає можливість впроваджувати найбільш сучасні і прогресивні управлінські концепції, головна риса яких – ефективне використання ресурсів й орієнтація на інтереси клієнтів [43, с. 35].

До основних переваг використання електронного документообігу в управлінні ТОВ «Градоліт» віднесено:

- підвищення ступеню керованості;
- зниження впливу людського фактора;
- скорочення паперової роботи;
- підвищення оперативності і достовірності інформації;
- зниження витрат;
- оптимізація обліку та контролю;
- забезпечення прозорості інформації для інвесторів;
- можливість збільшення частки ринку.

Одним із важливих моментів, на який варто звернути увагу – те, що інформаційні засоби на підприємстві існують у вигляді різноманітних

інформаційних систем і інформаційних комплексів та використовуються в різних сегментах управлінської системи. Розвиток інформаційних засобів ТОВ «Градоліт» можна представити схематично і вони повинні передбачати можливість розв'язання довільного і заздалегідь не фіксованого переліку задач інтелектуальної обробки даних. Різні задачі істотно відрізняються методологічно. Однак загальною рисою усіх подібних методів є орієнтація на аналіз деяких зовнішніх даних. У зв'язку з цим можна запропонувати поняття підсистема управління даними, яка повинна забезпечувати підсистему управління задачами із зовнішнього середовища. В загальному інформаційні засоби розвитку підприємства можуть бути представлені схематично (рис. 3.1).

Рисунок 3.1. Загальна схема розвитку інформаційної інфраструктури підприємства

Таким чином, схема розвитку інформаційної інфраструктури підприємства складається з наступних підсистем:

- підсистеми управління даними, яка реалізовано у вигляді програмного компонента «Керування даними»;
- підсистеми управління конкретними задачами, які розв'язуються системою і реалізована у вигляді програмного компонента «керування задачами»;
- підсистеми інтерфейс користувача, яка забезпечує вибір програмного забезпечення для реалізації підсистеми управління розглядуваних задач;
- підсистеми прийняття рішень, аналізу процесу виробництва підприємства, що забезпечує суб'єкту господарювання ефективну зміну процесу управління підприємства [5].

Використання інформаційних засобів залежить від специфіки діяльності об'єкта. Безумовно, якщо у користувача виникла потреба автоматизувати на практиці додаткову ділянку обробки економічної інформації з використанням відповідних інформаційних технологій, йому необхідно описати постановку задачі (визначити, які документи та довідники використовуються і яка їх структура, побудувати чи описати алгоритм (технологію) перетворення вхідної інформації у вихідну, які необхідно виконати обчислення показників, тобто визначити інформаційне забезпечення задачі), вибрати програмне забезпечення та методи обробки інформації та налагодити розв'язання задачі на персональному комп'ютері.

Впровадження інформаційних засобів повинно базуватися на найраціональнішому поєднанні автоматизованих методів розв'язання задач управління і людино-машинної технології обробки інформації, а сама технологія повинна розглядатись як: набір статистичних, математичних, алгоритмічних машинно-орієнтованих моделей та програм, сукупність засобів реалізації функцій управління, опис документообігу і регламенту діяльності апарату управління, сукупність технологічних і арифметичних операцій, що реалізуються в автоматичному режимі [16].

Таким чином, впровадження запропонованої системи електронного документообігу «Електронний архів» забезпечить обіг та управління документами. Електронний архів ТОВ «Градоліт» стане частиною невід'ємною складовою загального документообігу на підприємстві. Електронний архів забезпечить виключення паперової складової з процесу документообігу на етапах зберігання та доступу до документації підприємства, та значно підвищить ефективність і швидкість роботи з документами.

Електронний архів ТОВ «Градоліт» пропонується створити відповідно до принципів і правил побудови програмно-логістичних комплексів систем електронного документообігу, що дозволить:

1. підвищити оперативність роботи з документами завдяки мінімізації часу пошуку документів;
2. своєчасно надавати доступ до документів;
3. зберігати та знищувати дані, тобто це забезпечить виконання законодавства про захист персональних даних в частині конфіденційного зберігання та своєчасного знищення персональних даних абонентів [21];
4. здійснювати моніторинг, аналіз, контроль та управління документопотоків, зміст та складові яких є основною підставою для:
 - урегулювання питань із здійснення виробничої діяльності підприємства з державними контролюючими органами;
 - вирішення спірних питань з клієнтами та агентами підприємства.

Створення електронного архіву дозволить передавати документи із підрозділів продажу ТОВ «Градоліт» за допомогою служби транспортної логістики до електронного архіву. Де згідно встановлених правил в системі електронного документообігу «Електронний архів» будуть опрацьовуватися оригінали документів та перетворюватися в електронний вигляд, створюючи при цьому базу даних електронного архіву. Після обробки документів в електронному архіві, оригінали передаватимуться на збереження в сховище.

Дану систему «Електронний архів» пропонується створити як інтегровану систему з білінговою системою підприємства «BSCS». Після перевірки на коректність формування документів і наявності всіх потрібних реквізитів на документах, оператори електронного архіву будуть сканувати оригінали документів на спеціально налаштованих потокових програмно-технічних копіювальних станціях. Скановані образи оригіналів документів за допомогою програмного забезпечення будуть розпізнаватися і направлятися на індексування (єдину реєстрацію). Процес індексації документів є автоматичним, але, у разі потреби, буде мати можливість ручного коректування чи доповнення інформації. В системах «Електронного архіву» зчитуватимуться індекси з сканованих копій документів та інтегруватимуться з вхідними значеннями, після чого вони перевірятимуться. Після індексування і перевірки зчитуваних чи введених індексів документів електронні копії сканованих документів експортуватимуться в систему «Електронного архіву» і таким чином створюватимуть систему електронних документів, які будуть використовуватися користувачами системи відповідно до наданого їм доступу в межах дозволених прав.

Запропонована функціональність системи «Електронного архіву» дозволить:

- вносити скановані копії оригіналів документів в єдиний інформаційний простір, який буде ефективним у процесі використання, а саме зручним для пошуку та постійним оперативним доступом до документів підприємства;
- здійснювати індексування (формування ключових полів для подальшого використання їх в роботі) внесених документів в автоматичному, напівавтоматичному і ручному режимі;
- зберігати на захищених інформаційних ресурсах (серверах) інформацію, в т.ч. персональні дані клієнтів, які є конфіденційними та згідно законодавчих норм вимагають особливих правил їх збереження,

нерозголошення та знищення;

- забезпечити розмежування доступу до інформації відповідно до призначення прав перегляду різних категорій клієнтів;
- переглядати, зберігати на електронні носії та роздруковувати у вигляді «твердих» копій знайдені документи;
- формувати статистичну (звітну) інформацію про документи [24].

Таким чином, організація системи «Електронний архів» забезпечить наступні переваги в організації документообігу на ТОВ «Градоліт»:

- автоматизацію процесу оброблення та зберігання документів;
- виключення паперової складової з процесу документообігу на етапі звернення до документів;
- підвищення ефективності та швидкості роботи з документами.
- оперативний доступ до документів користувачів електронного архіву;
- надійність системи шляхом здійснення постійного резервного копіювання даних;
- дотримання конфіденційності під час обробки та зберігання документів, що містять персональні дані;
- виконання законодавства про захист персональних даних у частині конфіденційного зберігання персональних даних клієнтів [26, с. 20].

3.2 Обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства

В інформаційному суспільстві вже досить довго й гучно лунають заклики максимально діджиталізувати паперові процеси. Сучасні підприємства уже давно взяли на озброєння «цифру» та спрямовують сили та ресурси на її вдосконалення. Ефективність удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві нерозривно пов'язані з підвищенням ролі у суспільстві інформаційних технологій. Інформативно-комунікативні процеси, що об'єднують суспільство на всіх рівнях, пронизують Інтернет-середовище, транслиують соціально значиму інформацію, здійснюють істотний вплив на розвиток інформаційно-комунікаційних та соціокомунікаційних проектів, так як процес глобалізації розширює сучасні уявлення про суть і моделі комунікації в суспільстві; Інтернет як нову нелінійну комунікативну систему; дозволяє глибоко пізнати соціальні наслідки комунікаційного процесу. Належить визнати, що інтелектуально-технологічні схеми ведуть до принципово нового стану широкомасштабного доступу до Інтернет – до глобального гіперінтелекту (індустрії даних і знань) [33].

Інформація є одним з найцінніших ресурсів суспільства поряд з такими традиційними матеріальними видами ресурсів, як нафта, газ, корисні копалини та ін, а значить, процес її переробки за аналогією з процесами переробки матеріальних ресурсів можна сприймати як технологію – процес, що використовує сукупність засобів і методів збору, обробки і передачі даних (вхідної інформації) для отримання інформації нової якості про стан об'єкта, процесу або явища (інформаційного продукту). Схематично процес перетворення інформації в інформаційний, а пізніше і в програмний продукт, можна проілюструвати наступним чином (див.рис. 3.2). Під загрозами будемо розуміти сукупність факторів, які створюють небезпеку для цінної

інформації, а саме: можливість несанкціонованого доступу і/або розповсюдження.

Рисунок 3.2. Місце інформаційного та програмного продукту в системі інформаційного кругообігу

Таким чином, зазначимо, що удосконалення інформаційної інфраструктури – це глобальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері виробництва є збір, накопичення, продукування, обробка, зберігання, передача та використання інформації, здійснювані на основі сучасних засобів мікропроцесорної та обчислювальної техніки, а також на базі різноманітних засобів інформаційного обміну [35, с. 150].

Ведення електронного документообігу на ТОВ «Градоліт» обумовлено наступними проблемами:

- документи губляться;
- накопичується безліч документів, призначення і джерела яких незрозумілі;
- до інформації можуть мати доступ сторонні особи;
- значні витрати часу на пошук потрібних документів та формування їх у тематичні добірки;
- створення декількох копій одного і того ж документа – на папір та копіювання витрачаються додаткові кошти;
- значні витрати часу на підготовку та узгодження документів, а

також їх доставку адресатам тощо.

Вдало впроваджена система електронного документообігу дозволяє звести до мінімуму дані проблеми. Але електронний документообіг ні в якому разі не повинен впроваджуватися, як данина моді на «прогресивні технології» [38]. Керівництво ТОВ «Градоліт» повинно серйозно замислитись над автоматизацією робіт з документами і бізнес-процесами, якщо:

1. Наявний значний документопотік вихідної, вхідної та внутрішньої документації, обробка якої уповільнює процес виконання робіт та надання послуг підприємством.
2. Спостерігається збільшення кількості нарад серед менеджерів та керівників структурних підрозділів різних рівнів.
3. Відзначається недостатня швидкість прийняття управлінських рішень.
4. Виявлення порушень трудової дисципліни та винних у ньому осіб ускладнюється.
5. Спостерігається збільшення кількості звітів різних форм.
6. Виявлені проблеми щодо розголошення та оприлюднення конфіденційної інформації [41, с. 62].

Ігнорування вищеназваних ситуацій або спроби вирішити ці завдання без допомоги автоматизованих програмних систем призведе до ще більшого ускладнення проблем. Автоматизація документообігу повинна забезпечувати оперативну роботу всього управлінського та діловодного апарату, можливість організації та здійснення швидкого контролю за виконанням і зберіганням кожного документа – носія інформації. Метою автоматизації документообігу є не лише пришвидшення руху документів, а й максимальне обмеження осіб, що беруть участь у створенні конкретного документа, забезпеченні руху або знищенні. На кожному робочому місці документ повинен знаходитися мінімальний термін, який необхідний для його обробки. Основні фактори ефективності автоматизації документообігу [46, с. 140]:

1. Заощадження організаційно-технічних витрат, пов'язаних із розмноженням і переміщенням документів, реєстрацією роботи з ними.
2. Упорядкування технології роботи з документами. Впровадження єдиної комп'ютерної технології дозволяє підприємству перейти на єдину систему діловодства і документообігу.
3. Прискорення проходження документів на підприємстві за рахунок ефективної електронної технології розсилання документів і резолюцій.
4. Повний контроль за документами і роботою персоналу з ними. Засоби системи дозволяють здійснювати як оперативний контроль за діяльністю підприємства, так і аналітичну обробку накопичуваних даних про документи і роботу з ними персоналу [49, с. 10].

Як бачимо, системи електронного документообігу виконують безліч функцій, необхідних для підтримки документообігу, що забезпечує ефективне управління підприємством. Порівняння традиційної та автоматизованої технологій роботи з документами наведено в табл. 3.1.

Аналізуючи дані таблиці 3.1, можна зробити висновок, що основними перевагами використання електронного документообігу є зростання продуктивності праці працівників, зменшення часу створення та обробки документів, скорочення витрат на паперові документи.

Систематизуючи переваги від впровадження системи електронного документообігу на ТОВ «Градоліт», умовно можна їх розбити на такі 8 груп: контролю, управління, фінансові, безпеки, інформаційні, методичні, технічні та технологічні (див. рис.В.1. у Додатку В). Як видно з рисунку, переваг не тільки багато, вони ще й створюють значні можливості для організаційного розвитку, реінжинірингу бізнес-процесів та підвищення ефективності робочого процесу на підприємстві. В цілому ж, системи електронного документообігу сприяють збереженню і раціональному використанню людських ресурсів і підвищенню ефективності управління потоками корпоративних документів та інформації.

Таблиця 3.1 - Переваги автоматизованої технології роботи з документами

Робота з паперовими документами (традиційна технологія)	Робота з електронними документами (автоматизована технологія)
Близько 15% усіх документів безповоротно втрачаються	Зростання продуктивності праці працівників складає 25-50%
До 30% робочого часу працівників витрачається на пошук необхідних матеріалів	Час обробки одного документа зменшується більше, ніж на 75%
Усього 8 % від затрат часу на роботу з документом витрачається на роботу над його змістом	Вивільняється до 65% часу на роботу саме над змістом документа, а не на рутинні операції введення, сортування, розмноження, маршрутизації документа
Для кожного документа створюється в середньому 19 його копій	Час створення одного документа скорочується на 20-30% (завдяки швидкості пошуку і наявності прототипів)
Прямий потік документів, скорочення зворотних переміщень документів в організації	Оптимізація ділових і управлінських процесів, маршрутизація документів в організації на основі корпоративних інформаційних технологій, можливість одночасної роботи над електронним документом декількох учасників документообігу
Зосередження більшої частини формальних і технічних операцій з документами в діловій службі, а змістовних – в інших підрозділах організації	Співробітники організації (включаючи фахівців і керівників) стають безпосередніми учасниками електронного документообігу в рамках ділових і управлінських процесів

Таким чином, зазначимо, що система електронного документообігу забезпечує процеси створення, доступу, управління та розповсюдження великої кількості документів через комп'ютерні мережі, а також контроль над усіма видами документопотоків на ТОВ «Градоліт». Як правило, ці документи зберігаються у спеціальних сховищах даних або файлових структурах. Типи файлів, що найчастіше підтримують системи електронного документообігу – текстові документи, електронні таблиці, зображення, аудіодані, відеодані та Web-документи. Загальну схему електронного документообігу ТОВ «Градоліт», яка буде враховувати основні його потреби та вирішувати головні завдання, можна зобразити, як показано на рис. Г.1 (див.Додаток Г). Щодо обґрунтування ефективності удосконалення інформаційної інфраструктури ТОВ «Градоліт», за допомогою впровадження

системи електронного документообігу «Електронного архіву», то параметром, на основі якого здійснюється оцінка ефективності є об'єм документопотоку системи. Середній об'єм документів, що будуть надходити в електронний архів ТОВ «Градоліт», наведено в таб. 3.2.

Таблиця 3.2 - Прогнозований об'єм надходження документів до електронного архіву ТОВ «Градоліт» за рік

Період	Кількість документів
День	600
Місяць	12 000
Рік	144 000

В системі «Електронного архіву» пропонується налаштувати модуль двох статичних протоколів [51, с. 120]:

1. Звіт про документи, які не поступили з точок продажу в архів.
2. Звіт про документи, які підлягають фізичному знищенню/

Один раз в місяць співробітник електронного архіву буде вивантажувати з інформаційної білінгової системи «BSCS» масив даних про клієнтів. Далі співробітник електронного архіву буде використовувати цю вибірку даних як вхідні дані для звітного модуля системи «Електронний архів». Такий модуль буде знаходити документи по кожному з клієнтів у вибірці та відзначати присутність або відсутність документів в системі «Електронного архіву». Результати відправлятимуться по електронній пошті замовнику звіту про відсутні документи в системі «Електронний архів», який в свою чергу зможе визначити подальше місцезнаходження відсутніх документів і їхню передачу в електронний архів. Таким чином, буде відбуватись контроль наявності документів в архіві, що впливає на ефективність подальшого їх використання в бізнес-процесах підприємства.

Підводячи підсумок зазначимо, що запропонована і обґрунтована система впровадження електронного документообігу «Електронний архів», стане частиною документообігу ТОВ «Градоліт» та буде мати ряд функціональних особливостей, які позитивно впливатимуть на ефективність організації документообігу, а отже на управління інформаційним

забезпеченням діяльності товариства.

Запропонована модель організації системи електронного документообігу «Електронний архів» забезпечить автоматизацію процесів:

- приймання, перевірки, обробки документів;
- зберігання документації;
- управління документацією;
- маршрутизації документації;
- управління даними;
- надання доступу до документів;
- адміністрування бази даних документів [53].

Отже, організація запропонованої системи забезпечить електронний документообіг клієнтських документів, які складають основну частину від усього об'єму документообігу на ТОВ «Градоліт».

3.3 Практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві

Розглянувши шляхи та напрями удосконалення інфраструктури підприємства, нами було запропоновано впровадження системи електронного документообігу на ТОВ «Градоліт». Таким чином, одним з ефективних напрямків удосконалення управління інфраструктурою на підприємстві є розробка і впровадження сучасних інформаційно-управлінських систем і технологій, основою яких є саме інтелектуальні інформаційно-пошукові системи, які забезпечують взаємодію користувачів-непрограмістів з базами даних на професійній мові, близькій до природної; розрахунково-логічні системи, які дозволяють користувачам в діалоговому режимі розв'язати на комп'ютері математичні задачі, не будучи спеціалістами ні в галузі математики, ні в галузі програмування; експертні системи, що дозволяють

комп'ютеризувати галузі, в яких знання можна представити в експертній описовій формі, тому що використовувати математичні моделі важко або неможливо [56, с. 12]. Нові інформаційні технології управління підприємством, що носять новаторський, а не еволюційний характер цієї технології, є важливим і необхідним засобом, який дозволяє: швидко, якісно і надійно виконувати отримання, облік, зберігання і обробку інформації; забезпечити у потрібні терміни керівництво і управлінсько-технічний персонал підприємства якісною інформацією; своєчасно і якісно вести аналіз і прогнозування господарської діяльності підприємства; швидко і якісно приймати рішення по усіх питаннях управління підприємством та загалом суттєво змінює зміст різних видів діяльності в організації. В поняття «нова інформаційна технологія» включені також комунікаційні технології, які забезпечують передачу інформації різними засобами, а саме – телефон, телекомунікації, факс і ін. Кожні інформаційні засоби можна представити у вигляді схеми (рис. 3.3).

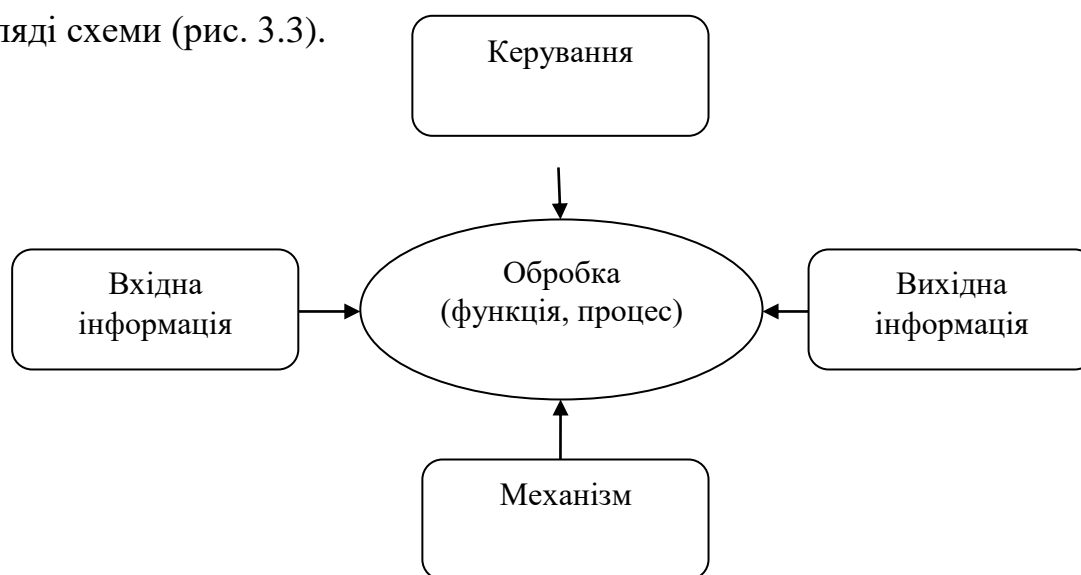

Рисунок 3.3. Сукупність процесів обробки інформації

Для розвитку інформаційної інфраструктури товариства важливим є комп'ютеризація, яка створює сучасну технологічну основу становлення і розвитку інформаційно-комунікативного процесу в складній відкритій системі, у якій інформатика і володіння ЕОМ.

У сучасних умовах діяльності підприємства перевага віддається автоматизованим системам, які повинні включати алгоритми та засоби

створення документів, правила організації та ведення електронного архіву, принципи функціонування документообігу та базуватися на програмно-технічних засобах. Для того, щоб забезпечити ефективне використання інформації, яка циркулює на підприємстві, необхідно аби всі компоненти управління спиралися на систему ведення діловодства, лише тоді можна буде якісно та оперативно розв'язувати завдання, що стоять перед підприємством.

Основні принципи електронного документообігу [59]:

- однократна реєстрація документа, що дозволяє однозначно його ідентифікувати у будь-якій підсистемі;
- можливість паралельного виконання різних операцій з метою скорочення часу руху документів і підвищення оперативності їх виконання;
- безперервність руху документа;
- єдина база документної інформації для централізованого зберігання документів і виключення можливості дублювання документів;
- ефективно організована система пошуку документа;
- розвинена система звітності по різних статусах і атрибутах документів, що дозволяє контролювати рух документів по процесах документообігу;
- забезпечення ефективного управління та прозорості діяльності організації на усіх рівнях;
- підтримка системи контролю якості;
- накопичення інформації, управління даними та регламентування доступу;
- формалізація діяльності кожного співробітника [60].

Для реалізації запропонованого рішення організації системи електронного документообігу «Електронний архів» на ТОВ «Градоліт» необхідно розробити механізм впровадження даної системи.

Програмне забезпечення для створення системи електронного документообігу «Електронний архів» пропонується організувати силами підрядника, що надає в даний час архівні послуги для ТОВ «Градоліт» і є

постачальником електронних архівних послуг на ринку України. Запропонований вид організації електронного архіву буде нести характер аутсорсингового процесу архівної електронної обробки і зберігання документів. Варіант організації системи «Електронного архіву» силами підрядника буде значно дешевшим проектом для ТОВ «Градоліт» оскільки не потребує закупівлі спеціалізованого технічного оснащення, ліцензійного забезпечення програмно-апаратного комплексу системи електронного документообігу та найму спеціально кваліфікованого персоналу товариства, а також не потребує оренди архівного приміщення.

Таким чином, зазначимо, що система електронного документообігу на ТОВ «Градоліт» має забезпечувати реєстрацію зовнішніх документів, що надходять в основний документальний простір. Це можуть бути документи, які створені у різноманітних системах обробки тексту чи є вихідними документами інших інформаційних систем або надійшли на корпоративну електронну пошту, чи відскановані, розпізнані та зберігаються у файльовій системі в одному з доступних форматів у вигляді образу та тексту. У свою чергу система електронного документообігу повинна володіти інструментарієм для експорту документів з основного документального простору в один з доступних форматів для збереження, друку, передачі електронною поштою або факсом, відкриття в інших інформаційних системах тощо. У схемі документообігу також виділено такі складові, як корзина видалених документів, електронний архів та засоби резервного збереження документів, які є обов'язковими. Аналізуючи запропоновану схему, можна зробити висновок, що ефективність автоматизації документообігу ТОВ «Градоліт», у нашому випадку, залежить від таких складових як: відповідного обладнання, сумісного програмного забезпечення, підготовленого персоналу та законодавчої підтримки. Тільки досягнувши взаємозв'язку чотирьох складових «персонал–обладнання–програма–законодавча база», можна домогтися якісної організації електронного документообігу, а доступ до актуальної інформації та

оперативне прийняття управлінських рішень окупить кошти, які були витрачені на автоматизацію ділових процесів та інформатизацію управлінської діяльності на підприємстві [50, с. 9].

Системи автоматизації документообігу, які пропонуються зараз на українському ринку, в основному вітчизняних виробників або інтеграторів зарубіжного програмного забезпечення, зокрема на платформі Lotus Notes/Domino від компанії IBM [52, с. 26]. З українських виробників слід відзначити FossDoc, Атлас ДОК, ДОК ПРОФ, М.Е.Дос, Megapolis.Документообіг, Comarch EDI, АСКОД і т.п. Порівняно недавно на українському ринку почали з'являтися комплексні рішення, що повністю враховують специфіку ведення вітчизняного діловодства: мову, традиції побудови й організації, нормативні вимоги, можливість адаптації і технологію автоматизації [34, с. 285]. Під час вибору програмного забезпечення слід виділити кілька ключових етапів, що визначають успішність проекту автоматизації в цілому [36, с. 49]:

- у першу чергу, необхідно керуватися порівнянням початкових функціональних можливостей систем (типових конфігурацій) з поставленими завданнями;

- другим етапом є пристосування продукту до вимог національного законодавства. Підвищений попит мають системи з оперативною підтримкою змін відповідно до вимог законодавства, випробувані в реальній роботі на українських підприємствах;

- наступним етапом є співвідношення ціни й корисного функціонала порівнюваних систем. При цьому необхідно враховувати такі показники, як простота використання, швидкодія, необхідні технічні засоби, надійність.

Таким чином, роль інформаційних технологій в управлінні підприємством безперечно велика. Використання сучасних програмних продуктів - шлях до ефективної діяльності підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Також, зазначимо, що підприємства удосконалюючи інформаційну інфраструктуру стають швидкісними

віртуальними апаратами з вирішення різного роду питань. Використовуючи інформаційні технології, підприємство має можливість збільшити свою конкурентоспроможність. Важливо відзначити, що автоматизація - не самоціль, а цілеспрямована діяльність оптимізації бізнес-процесів. Для ефективного функціонування підприємства необхідно створити інформаційну систему, яка б була здатна протягом тривалого часу задовольняти потреби підприємства.

Висновки до третього розділу.

1. Розглянувши напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, зазначимо, що було описано пропозиції щодо розвитку інструментарію управління інформаційним забезпеченням ТОВ «Градоліт». Також, було запропоновано і розроблено механізм організації системи електронного документообігу «Електронний архів». Використання даної системи покращить часові характеристики виробничих та управлінських процесів, прискорить процес обробки інформаційних ресурсів та забезпечить контроль за процесом управління інформаційними ресурсами.

2. Обґрунтувавши ефективність удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства, доведено, що автоматизована система «Електронний архів» стане частиною системи документообігу ТОВ «Градоліт» та буде мати ряд функціональних особливостей, які позитивно впливатимуть на ефективність організації документообігу, а отже на управління інформаційним забезпеченням діяльності товариства.

3. Розглянувши практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, що пропозиції щодо розвитку інструментарію управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємства ТОВ «Градоліт», а саме організація системи «Електронного архіву» відносяться до інноваційної діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок, зазначимо, що у даній кваліфікаційній роботі магістра розглянуто удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві. Також, здійснено теоретичне обґрунтування й вирішення актуального науково-практичного завдання щодо розробки шляхів та напрямків удосконалення інфраструктури ТОВ «Градоліт».

Основні висновки та результати, які одержано в ході проведених досліджень, зводяться до наступного:

1. Дослідивши теоретико-методологічну основу, зазначимо, що методологія - це вчення про структуру, логічну організацію, методи і засоби діяльності. У такому розумінні методологія утворює необхідний компонент управлінської діяльності, оскільки остання стає предметом усвідомлення, навчання і раціоналізації. Щодо методології удосконалення інфраструктури підприємства, то це сукупність принципів, специфічних методів прийняття управлінських рішень і способів їх практичної реалізації для досягнення цілей, що дозволяють організації оптимально використовувати існуючий потенціал і залишатися вразливою до вимог зовнішнього середовища.

2. Розглянувши понятійно-категоріальний апарат даного дослідження зазначимо, що результати господарської діяльності підприємства залежать не тільки від рівня організації виробничих процесів та обсягів наявних виробничих ресурсів, а й від діяльності допоміжних та обслуговуючих господарств, які створюють інфраструктуру підприємства.

Інфраструктура підприємства – це комплекс підрозділів та служб, які забезпечують необхідні умови для нормального функціонування підприємства в цілому (основного виробництва та усіх сфер його діяльності).

Інфраструктура підприємства складається з виробничої та соціальної інфраструктури.

Виробнича інфраструктура підприємства – це комплекс підрозділів, спеціальні допоміжні та обслуговуючі господарства (інструментальне, ремонтне, енергетичне, транспортне, складське), які не беруть безпосередньої участі у виробництві профільної продукції, але своєю діяльністю створюють необхідні умови для роботи основного виробництва.

Соціальна інфраструктура – це комплекс підрозділів, які обслуговують соціально-побутові та культурні потреби працівників підприємства (заклади охорони здоров'я, громадського харчування, культури та відпочинку, житлово-комунального господарства).

3. Вивчивши зарубіжний досвід удосконалення інфраструктури на підприємстві в інформаційному суспільстві зазначимо, що просте копіювання зарубіжних моделей створення інфраструктури інновацій без урахування економічного контексту, в якому ті чи інші моделі функціонують і розвиваються, не є ефективним. Саме тому, напрямами подальших досліджень має бути вивчення інноваційного середовища України з метою адаптації до нього зарубіжного досвіду.

4. Розглянувши загальну діяльність ТОВ «Градоліт», зазначимо, що компанія була створена було засновано 18 лютого 2016 року. Засновниками ТОВ «Градоліт» є Глурджидзе-Меньшов Даніел Зурабович та Глурджидзе Тамазі Олександрович. Основний вид діяльності ТОВ «Градоліт» - 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами. Статутний капітал товариства сформований за рахунок коштів засновників. ТОВ «Градоліт» є комерційною організацією, яка має в якості основної мети своєї діяльності отримання прибутку, має самостійний баланс, розрахунковий рахунок у банку, круглу печатку, штамп, бланки зі своїм найменуванням і діє на основі повного господарського розрахунку, самофінансування і самокупності. Структура управління побудована за лінійно-функціональним принципом. Діюча організаційна структура товариства забезпечує оперативну реалізацію управлінських рішень та сприяє підвищенню ефективності роботи

функціональних відділів, дозволяє швидко маневрувати ресурсами, а це відіграє важливу роль для зміцнення ринкових позицій ТОВ «Градоліт».

5. Провівши аналіз системи управління виробничою інфраструктурою ТОВ «Градоліт» в умовах інформаційного суспільства, було виявлено, що сукупність всіх технічних ресурсів і програмних засобів у ТОВ «Градоліт» слід розглядати як інформаційну систему, в якій знаходяться як зовнішні вхідні потоки інформації так і внутрішні інформаційні потоки. Це вказує на те, що підприємство формує власний внутрішній інформаційний простір, в якому циркулюють інформаційні потоки. Характерною ознакою інформаційної системи ТОВ «Градоліт», що впливає на рівень інформаційного забезпечення діяльності підприємства є різноманітність інформаційних потоків і не пов'язаність інформаційних систем. Такий стан системи інформаційного забезпечення ускладнює управління інформаційним забезпеченням діяльності товариства. Тобто, результати проведеного аналізу і здійснена оцінка рівня системи інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт» свідчать про те, що процес функціонування даної системи є недостатньо ефективним і це негативно впливає на прийняття управлінських рішень та збільшення витрат підприємства, пов'язаних з інформаційним забезпеченням.

Було досліджено проблеми, що знижують ефективність інформаційного забезпечення діяльності ТОВ «Градоліт». Серед суттєвих проблем інформаційного забезпечення підприємства, що негативно впливають на кінцевий результат управлінської діяльності було відзначено наступні:

- недостатній рівень матеріально-технічного та програмного забезпечення для створення інтегрованих, автоматизованих систем управління інформаційними та документаційними потоками підприємства;
- відсутність чітко сформованих комунікаційних каналів руху інформаційних ресурсів внутрішнього середовища підприємства;
- недосконалий механізм розподілу інформаційних ресурсів

відповідно до потреб різних рівнів управлінського персоналу призводить до дезорганізації цінної інформації та ускладнює процес прийняття рішень.

Тобто, було встановлено, що питання розвитку інструментарію управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємства є актуальним для ТОВ «Градоліт» та потребує впровадження заходів щодо удосконалення діючої системи інформаційного забезпечення.

6. За допомогою проведеного SWOT аналізу, виявлено слабкі та сильні сторони, а також можливості та загрози, які свідчать про наступне:

- керівництву компанії потрібно звернути увагу на удосконалення наявних сильних сторін для посилення своїх позицій на ринку, а також працювати над слабкими сторонами для їх покращення;

- потрібно вдосконалити інструментарій управління інформаційним забезпеченням діяльності підприємства ТОВ «Градоліт», а саме впровадити систему електронного документообігу.

7. Розглянувши напрями удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, було запропоновано формування та впровадження системи електронного документообігу «Електронний архів», яка вирішить проблеми управління інформаційним забезпеченням діяльності ТОВ «Градоліт», а саме дозволить:

- підвищити оперативність роботи з документами завдяки скорочення часу пошуку документів;

- своєчасно надавати доступ до документів;

- контролювати процес зберігання даних;

- здійснювати моніторинг, аналіз, контроль та управління документопотоків підприємства.

8 Обгрунтувавши ефективність удосконалення інформаційної інфраструктури підприємства, доведено, що механізм організації електронного документообігу на ТОВ «Градоліт» є доцільним.

9 Розглянувши практичні рекомендації щодо удосконалення інфраструктури підприємства в інформаційному суспільстві, доведено, що

впровадження на підприємстві системи електронного документообігу «Електронний архів» дозволить:

- автоматизувати роботу по збору, обліку, зберіганню і обробці інформаційних і документаційних ресурсів;
- швидко, якісно і надійно виконувати отримання, облік, зберігання і обробку інформаційних і документаційних ресурсів;
- забезпечити вчасний доступом до потрібної інформації на підприємстві;
- виконання автоматичних звітів у будь-який момент часу;
- відслідковувати рух документів та управляти маршрутизацією документації.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рисунок А.1. Структура інфраструктурного комплексу підприємства

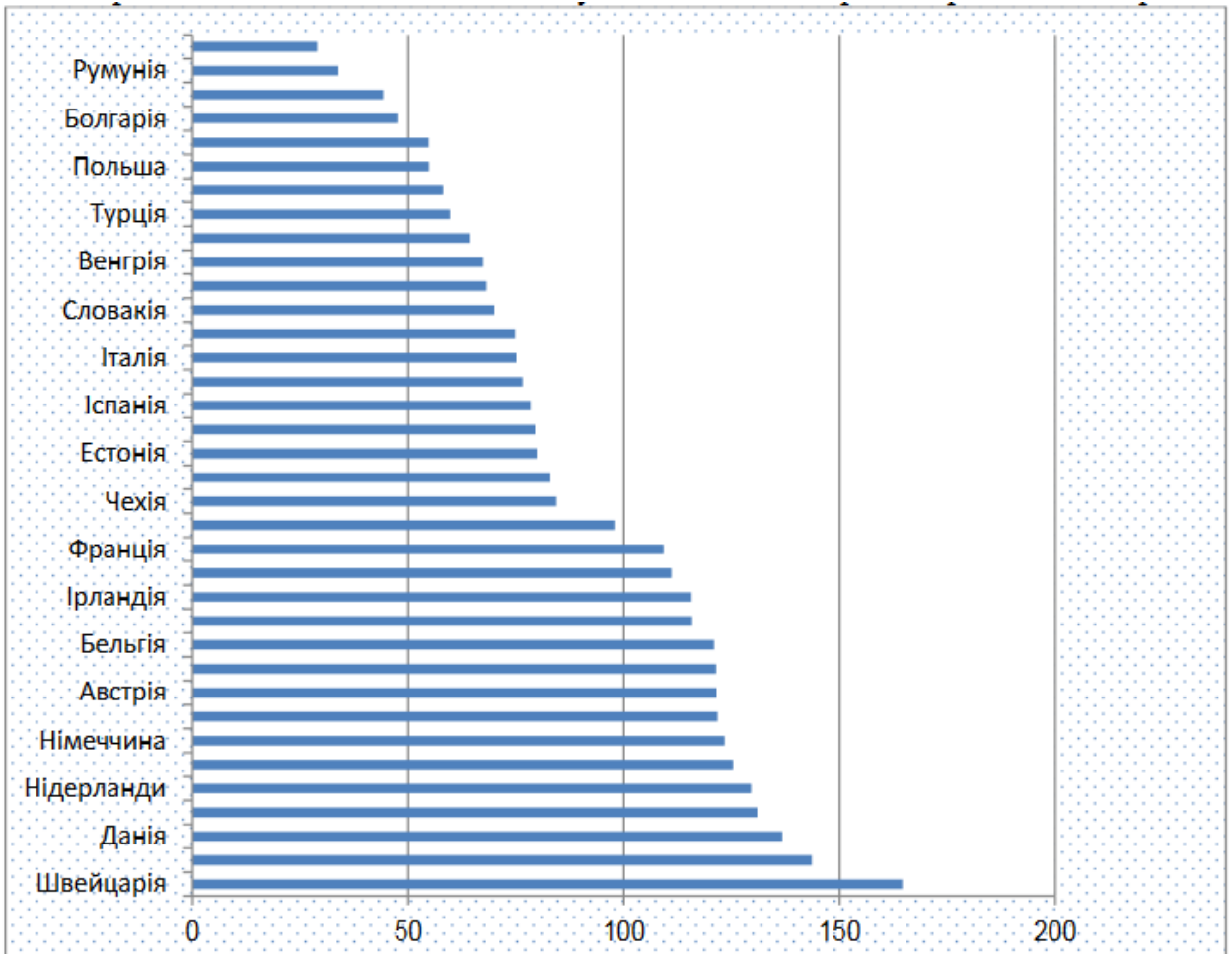

Рисунок Б.1. Рейтинг інноваційності країн Європи

Рисунок В.1. Переваги впровадження систем електронного документообігу на підприємстві

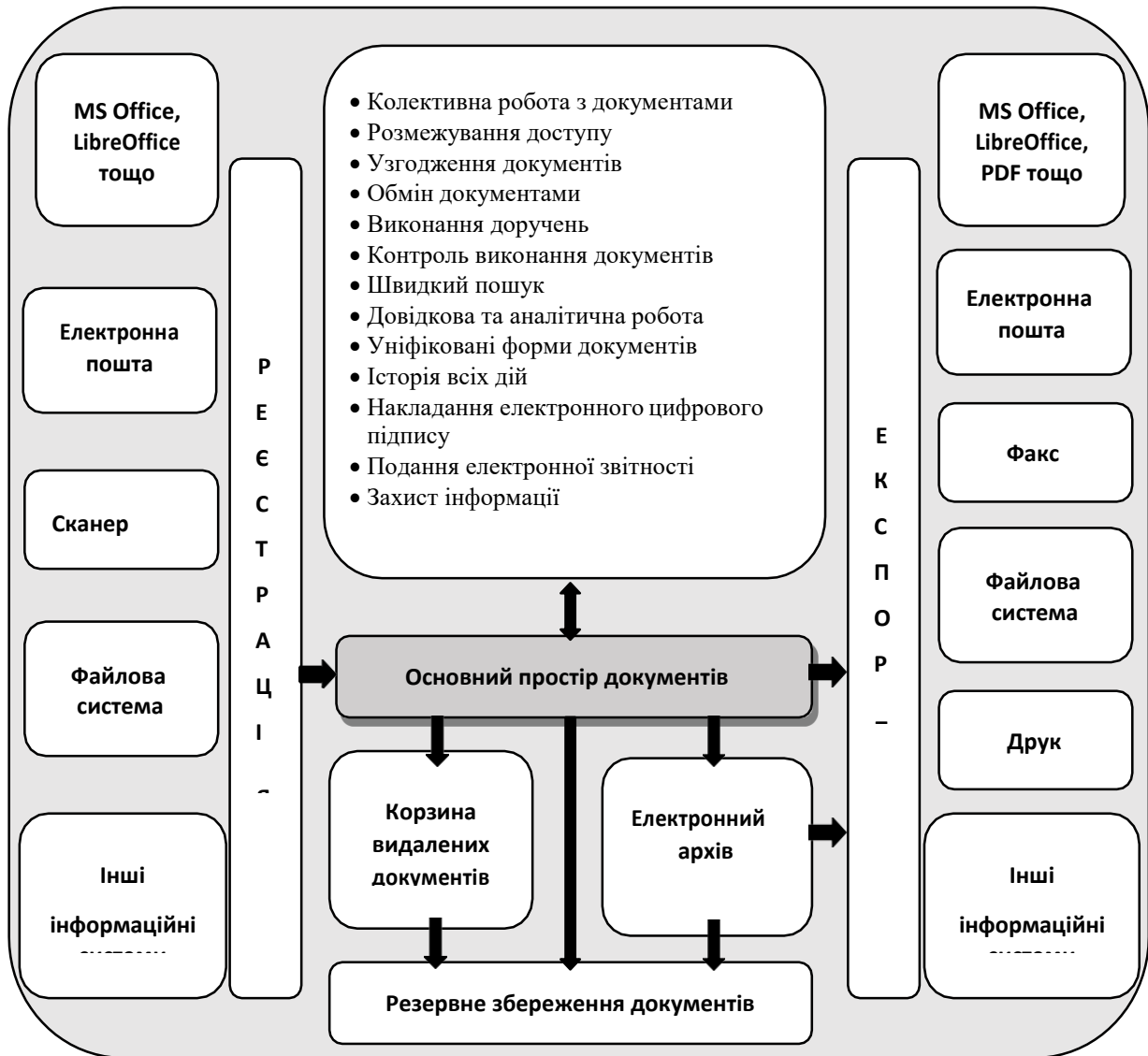

Рисунок Г.1. Переваги впровадження систем електронного документообігу на підприємстві